

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DE

DELAVSKA ENOTNOST

2. NOVEMBRA

št. 44, leto XXVI.

S SEJE
IZDAJATELJSKEGA
SVETA DE:

Informacija mora biti vsestransko preverjen

Izdajateljski svet »Delavske enotnosti« je na svoji seji minuli teden obravnaval nekatera vprašanja uredniške politike glasila slovenskih sindikatov in pri tem še posebej poudaril družbeno odgovornost novinarjev, ko obveščajo javnost o raznih dogodkih.

To razpravo je izdajateljski svet dal na dnevni red svoje seje zaradi nekaterih člankov sodelavke našega tednika Mariole Kobal, ki je v tolikšni meri enostransko informirala javnost o nekaterih dogajanjih (INIS, GG Postojna), da je bilo predsedstvo Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva prisiljeno, da način njenega pisanja javno obsodi in da se od njega distancira.

Razprava o družbeni odgovornosti novinarja na seji izdajateljskega sveta Delavske enotnosti je dala še poseben pomen objektivnosti informiranja javnosti, pri čemer moramo ločiti dva pojma: fotografsko točnost in objektivnost informacije. Informacija je namreč lahko točna, to se pravi, da je v njej napisano natanko to, kar je nekdo povedal, hkrati pa vseeno ni objektivna, ker ni vsestransko preverjena. S tem v zvezi je na seji bilo poudarjeno, da se uredniška politika Delavske enotnosti mora zavzemati za to, da sodelavci uredništva glasila slovenskih sindikatov raziskujejo družbene procese, pojave in navzkrižja, hkrati pa — v sedanjem času bolj kot kdajkoli prej — vsestransko preverjajo vse informacije in poiščejo vse potrebne argumente, ki govorijo za ali pa proti določeni oceni. Informacija mora biti objektivna, ne samo faktografsko točna. Takšno informiranje — je bilo poudarjeno na seji — je seveda zahtevnejše delo kot pa »zapisniškarski« način obveščanja javnosti, je pa edini način, s katerim se lahko novinar približa objektivni resnici. V zvezi s pisanjem Mariole Kobal na seji izdajateljskega sveta sicer ni bilo pripomb na uredniško politiko »Delavske enotnosti« v smislu njenega koncepta in splošne usmerjenosti, grajana pa je bila kadrovska politika uredništva, ki je glede na razne negativne elemente pisanja M. Kobalove bila preveč popustljiva. Uredništvu so priporočili, da to popravi.

(Nadaljevanje na 6. strani)

DELAMARIS IZOLA

JUBILEJ TRBOVELJSKE STROJNE TOVARNE

V TRETJE DESETLETJE

Na vprašanja DE odgovarja dipl. ing. Rudi Babič, direktor STT

Minulo soboto je tisočletni kolektiv Strojne tovarne Trbovlje svečano proslavil dvajseto obletnico obstoja njihove delovne organizacije. Ko se tokrat pridružujemo čestitkam ob jubileju, za spremembo ne nameravamo opisovati razvoja tega podjetja, marveč nas ob vstopu v tretje desetletje Strojne tovarne Trbovlje zanimata predvsem njihov sedanj gospodarski položaj in usmeritev v prihodnje.

Na nekatera s tem povezana vprašanja nam je rade volje odgovoril dipl. inž. Rudi Babič, direktor STT.

»Dvajsetletnico tovarne proslavljate v času, ko podjetja naše strojegradnje preživljajo hude težave zaradi spremenjenih pogojev gospodarjenja, ko izhod iz zagate iščejo tako v notranjih rezervah in v medsebojnem, poslovnem tehničnem sodelovanju kot tudi v zahtevah za povečanim kreditiranjem, kar naj bi spet odprlo vrata na domači in tuji trg. Če je taka ugotovitev točna, odgovorite, prosim, ali je to značilno tudi za STT?«

»Vaša ugotovitev je precej poenostavljena, a v bistvu točna, če ocenjujete podjetja strojegradnje kot celoto. V našem primeru in na našo srečo pa ne velja. Povedal bom, zakaj ne. Skupna značilnost jugoslovanske strojegradnje je, da so naša podjetja — čeprav so delno specializirana v proizvodnji — vendarle še vedno obdržala mojskarsko miselnost. Drži, da so se razmere na trgu in tudi težave v zvezi s kreditiranjem močno zaostriale v času po reformi. Toda dejstvo je, da več težav nastaja zaradi stare, po časih distribucije in obrtniško obarvane miselnosti, kakor pa zaradi dejanskih razmer na trgu. Vsaj v naši tovarni nameram ugotavljamo, da po obdobju skrajnega varčevanja — mislim na odlaganje remontov in novih investicij v rudarstvu, za katerega potrebe predvsem proizvajamo — spet prihaja čas, ko naši kupci ne le morajo, marveč tudi laže izvajajo tako tekoče, kot perspektivne projekte. Na trgu se torej spet odpira, kot se temu pravi. Drugi vzrok

MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?
NE! Temveč v najnovšem izdelku

LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV
L T H
KONZERVATORJU SGH-110

KOMISIJA RSZSS ZA MEDNARODNE STIKE O NEKATERIH PROBLEMIH POLITIKE ZAPOSLOVANJA NAŠIH DELAVCEV V TUJINI:

Zaposlovanje v tujini — stalen ekonomski interes

Povpraševanje tujih delodajalcev po naših delavcih narašča — ga lahko brez škode tudi zadovoljimo?

Minuli ponedeljek se je sestala komisija republiškega sindikalnega sveta za mednarodne stike, da bi proučila nekatere probleme zaposlovanja naših delavcev v tujini. Kot osnova za razpravo je služilo gradivo republiškega zavoda za zaposlovanje, ki pa ga je razprava obogatila s številnimi primeri in osvetlila z novimi izkušnjami. Očitno je tudi to, da bo potrebno to problematiko še temeljito proučevati tako z ekonomskih kot družbenih vidikov, hkrati pa razčistiti nekatere doslej še vedno nasprotujoče si poglede o tem, kako in po kakšnih poteh zaposlovati naše delavce v tujini. Zato je komisija sklenila ponovno razpravljati o tem vprašanju, razpravo pa prenesti tudi na predsedstvo republiškega sindikalnega sveta.

Po kratkotrajni gospodarski recesiji je gospodarstvo Zahodne Evrope vnovič v razmahu. S tem pa se povečujejo njegove potrebe po novih in novih delavcih. Samo Zahodna Nemčija

bo v bližnji prihodnosti potrebovala približno 200.000 ali 300.000 tujih delavcev. Povpraševanje po tujih delavcih pa narašča tudi v Švici, v Franciji, delno tudi v Avstriji...

S temi potrebami držav Zahodne Evrope pa narašča pritisk na Jugoslavijo in še posebej na Slovenijo, da bi v kontingentih potrebnih tujih delavcev prevzela prvo mesto. Tujih delodajalci dajejo prednost našim delavcem pred katerikoli drugimi delavci. K temu jih spodbuja nekaj argumentov: velika sposobnost aklimatizacije naših delavcev na novo življenjsko in delovno okolje, sposobnost hitre strokovne adaptacije, industrijska miselnost, hitro spoznavanje tujega jezika, visoka delovna disciplina in velika učinkovitost dela, bližina Jugoslavije in Slovenije še posebej. O tem pričajo tudi povsem konkretni primeri, na primer iz tovarne Osram v Berlinu ali pa tovarne Nordsee — Bremerhaven, kjer so slovenske delavke že v drugem dnevu poskusnega dela dosegle delovne norme, za kar so delavke iz Grčije in Portugalske potrebovale dva ali celo štiri mesece.

Skratka, povpraševanje delodajalcev Zahodne Evrope po naših delavcih nenehno narašča. Narašča že celo tako zelo, da nekateri podatki izpričujejo, da ponudba in povpraševanje nista več v skladu, še posebej tedaj, kadar gre za kvalificirane delavce in strokovnjake. V delovnih organizacijah so zato čedalje glasnejša opozorila, da odhod naših strokovno usposobljenih delavcev in strokovnjakov na delo v tujino že ogroža normalno gospodarsko rast podjetij, panog in celo republike kot celote.

Kaj storiti? Nekateri se zavzemajo za administrativne ukrepe, za prepoved odhoda na delo vsem kvalificiranim in strokovnim kadrom. Temu nasprotno spet drugi menijo, da bi administrativno reševanje problema ne bi rešilo, ker bi se namesto regularnega in evidentiranega odhajanja na delo v

V ponedeljek smo v razpravi na skupni seji republiškega, gospodarskega in organizacijsko-političnega zbora naše skupščine slišali zelo prepričljive dokaze, da refor-

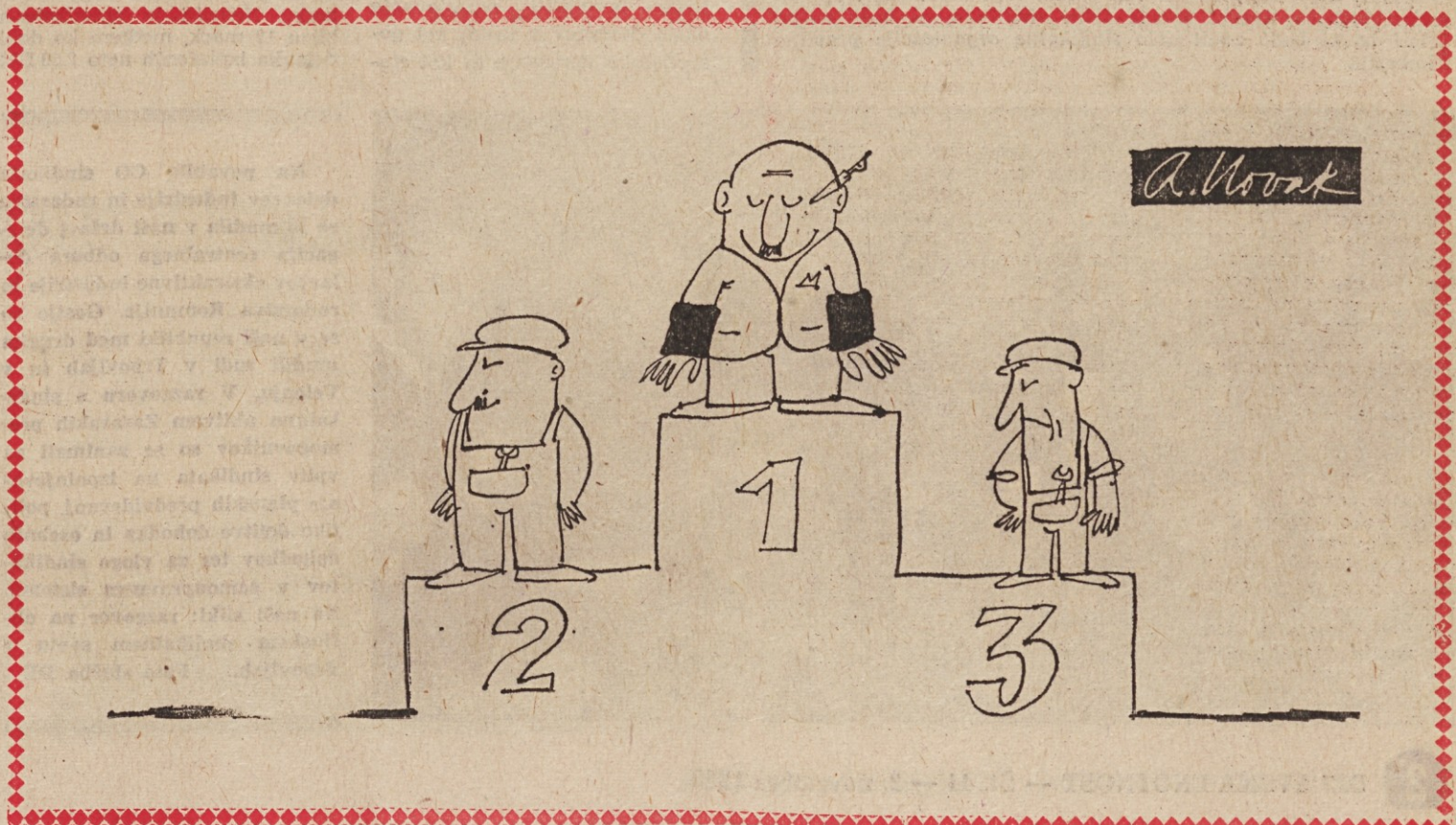
Kako pridelujemo in delimo

ma še ni bistveno okrnila gospodarskih pristojnosti zveze in s tem njene ekonomske moči. Kakor kaže, si zvezna administracija s predlaganjem posameznih zakonov in uredb o delitvi družbenega proizvoda še vedno trdovratno prizadeva uveljaviti predreformno načelo: kdor več pridelal, naj tudi več da! To trditev še zlasti podkrepljujejo naslednje številke, ki jih povzemam iz skupščinske razprave:

Delež od družbenega proizvoda, ki ga je Slovenija dajala za potrebe federacije, se je v zadnjih šestih letih gibal takole: v letu 1963 19,2%, v letu 1964 14,8%, v letu 1965 10,5%, v letu 1966 9,8%, v letu 1967 13,4% in ocena za leto 1968 13,9%. Letno poprečje za zadnjih šest let je torej 13,1 odstotka.

V tem obdobju oziroma v zadnjih letih je bila struktura izdatkov federacije, za katere je povsem razumljiva in potrebna participacija vseh republik ali bolje vseh razvitih republik, naslednja:

(Nadaljevanje na 6. strani)

A. Novak

(Nadaljevanje na 2. strani)

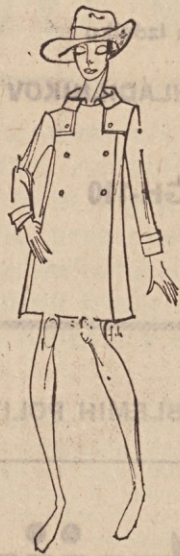

ekskluzivni modeli —
plašči in obleke modnih
barv v omejenem številu

modna hiša

predajal servis

Ljubljana—Maribor—Osijek

REZERVIRANI STOLPEC

Janko Velikonja

tajnik mestnega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Ljubljane:

● Kako ste se na mestnem odboru dogovorili za vsebino letošnjih občnih zborov sindikalnih organizacij?

Občni zbor članov sindikata mora postati mesto, kjer bo razgrnjen in ocenjen materialni položaj in bodočnost delovne organizacije. Biti mora samopravni dogovor in mobilizacija najširšega kroga članov — samoupravljavcev pri konkretnih izvajanjih družbene in gospodarske reforme v delovni organizaciji.

Občni zbori morajo temeljito obravnavati naslednje dejavnosti sindikatov: organiziranost, kadrovska zasedba vodstev, medsebojno obveščanje pa tudi neposrednejše povezovanje med sindikalnimi organizacijami in višjimi sindikalnimi organi. In ne nazadnje; članstvo je potrebno seznaniti z novim statutom, ki ga je sprejel VI. kongres ZSJ in ki vnaša v naše odnose in v organiziranost mnoge novosti.

Na občnih zborih je potrebno skrbno pretresti dejanske razmere v samoupravi in zahtevati uveljavitev metod in oblik, ki bodo zagotavljale še večji vpliv samoupravljavcev pri razreševanju vseh distivnih vprašanj razvoja delovnih organizacij ter položaja delavcev. Zato bodo prav gotovo na dnevnem redu tudi vprašanja družbenega standarda. Nedvomno bodo občni zbori posvetili pozornost tudi oblikovanju jasne kadrovske politike v delovni organizaciji, zlasti na področju zaposlovanja, reelekcije, izobraževanja delavcev, zaposlovanja stažistov, štipendiranja itd. Tudi celoten splet vprašanj medsebojnih odnosov v delovni organizaciji mora dobiti na občnem zboru ustreznostno mesto.

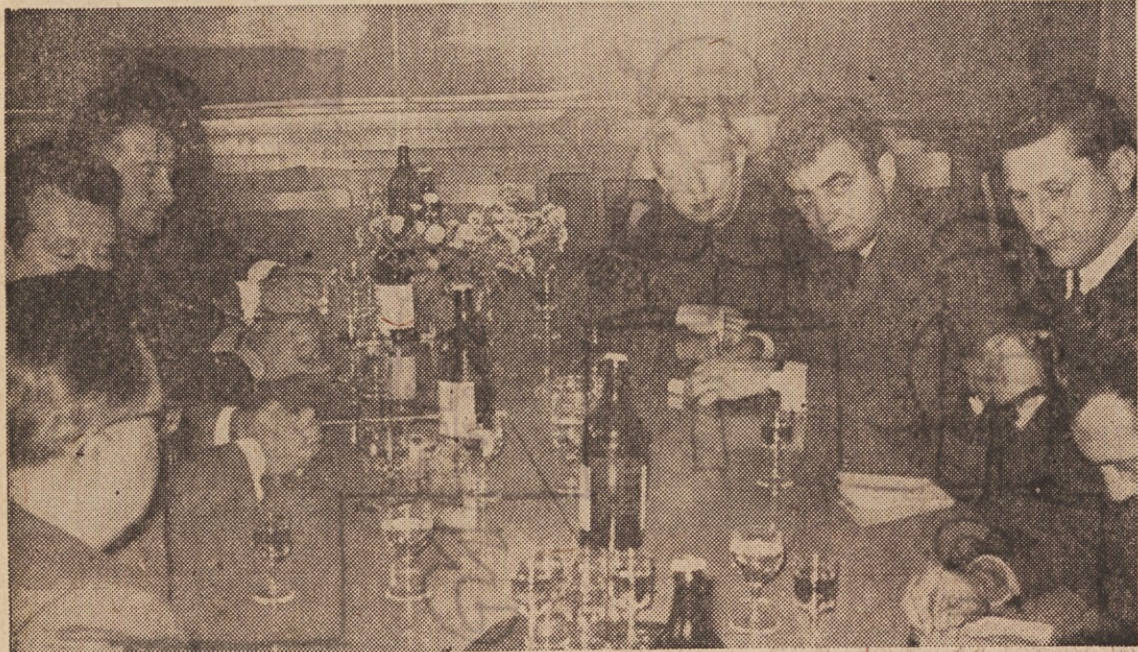
Slavko Kalan

tajnik Občinskega sindikalnega sveta Kranj:

● O čem menite, da bi bilo dobro spregovoriti na bližnjih občnih zborih sindikalnih organizacij v kranjski občini?

Prav bi bilo, da bi člani sindikata na občnih zborih sindikalnih organizacij, ki so se v kranjski občini že začeli, spregovorili o trenutno najbolj perečih problemih. V sindikalnih organizacijah družbenih dejavnosti bi bilo zdaj normalno, da bi se na občnih zborih temeljito pogovorili o sistemu izobraževanja, kakor ga predvidevajo zvezne teze o razvoju vzgoje in izobraževanja. O tem je že zdaj slišati dosti pripomb, občni zbor vsake sindikalne organizacije je lepa priložnost, da pretehtamo vse probleme izobraževanja in nato naša stališča posredujemo pristojnim organom.

Sindikalne organizacije delavcev storitvenih dejavnosti bi morale po mojem mnenju načeti razpravo o utrjevanju sindikata v njihovih podjetjih. To zavoljo tega, ker gre v tem primeru za razmeroma majhna podjetja in je bil sindikat doslej prav zato bolj ali manj na papirju, ali pa se je ukvarjal z ozimnico. Na občnih zborih teh sindikalnih organizacij bi morali v vodstva izvoliti takšne člane sindikata, ki bodo voljni delati in ki bodo znali delo sindikalne organizacije pravilno usmerjati.

IZMENJUJEMO IZKUŠNJE

NE GRE ZA FORMALNOST

Čeprav pozno, vendarle še pravočasno, dobiva ideja, ki jo je dala 4. plenarna seja Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, konkretno obliko.

Ob vsestranski analizi mnenjske raziskave »Delavci industrije in rudarstva o sindikatu« na tem plenumu se je namreč med drugim porodila zamisel, da bi odpravili ali vsaj omilili nekatere probleme, ki se kažejo pri delovanju in učinkovitosti osnovnih organizacij sindikata, če bi sindikalne organizacije v delovnih kolektivih izdelale in sprejele posebna pravila. Ta bi naj urejala — vsaj minimalno — vsebino in metode dela, sestav in delovanje sindikalne organizacije, pripravljanje sej in sestankov, javnost dela in sredstva obveščanja, odgovornost sindikalnih organov in posameznikov v njih, način povezovanja in skupnega nastopanja sindikata z drugimi političnimi organizacijami, oblike moralnega in materialnega priznanja sindikalnim delavcem, izobraževanje sindikalnih kadrov in osnovne kadrovske politike v naših organizacijah ter drugo.

Pozneje se je pokazalo, da je to problem vseh osnovnih sindikalnih organizacij in ne le sindikata industrije in rudarstva. Zato je postal nosilec te akcije republiški sindikalni svet. Tako danes že nastajajo pravilniki ali vsaj teze za pravilnike, ki bi naj jih sprejeli letošnji občni zbori sindikalnih organizacij.

Na osnovi rezultatov in analize prej omenjene mnenjske raziskave ter izkušenj iz nekaterih osnovnih organizacij sindikata je nastal tako imenovani »vzorčni pravilnik«, ki naj bo v pomoč pri oblikovanju konkretnih pravilnikov sindikalnih organizacij. To pomeni, da mora takšen pravilnik nastati v delovni organizaciji, mora izhajati iz nje, upoštevati mora dejanske odnose, interese in potrebe. Prepisovanje ali površno prilagajanje »vzorčnega pravilnika« je vnaprej obsojeno na neuspeh. Takšen pravilnik bi ostal le mrtva točka na papirju, kot pravimo, sin-

dikalna aktivnost in življenje v kolektivu pa bi teklo mimo vsega, kar bi bilo v takšnem pravilniku zapisano.

Namen »vzorčnega pravilnika« je torej le pomagati, spomniti in nič več.

Da bo pravilnik in osnovni organizaciji sindikata dejansko izvor odnosov, hotenj itd. v delovnem kolektivu in da bo prispeval k racionalnejšemu in učinkovitejšemu delu sindikalne organizacije, se moramo pri nastajanju teh pravil brezpogojno izogniti formalnemu sprejemanju pravilnika na občnem zboru. Sodimo, da bi naj veljal za nastajanje in sprejemanje pravilnika postopek, ki je v veljavi za sprejemanje drugih normativnih aktov v delovni organizaciji. To pomeni, da so potrebne poprejšnje razprave s člani sindikata, predlog pravilnika naj bo izbežen na oglasnih deskah, naj se tiska kot priloga tovarniškega lista, kjer ga imajo, tako da bodo člani imeli dovolj časa in možnosti, da povedo mnenje o predlogu, da ga dopolnijo in spremenijo. Tak postopek bo bržkone mnogo prispeval h konkretnosti in ustreznosti pravilnika. In ko bo pravilnik tako pomenil skupen dogovor delovnega kolektiva, naj dobi tudi formalno potrditev na občnem zboru.

Zato menimo, da tam, kjer ne bo dovolj časa za izvedbo postopka, občni zbori naj ne bi sprejemali pravilnikov, ampak bi naj razpravljali le o tezah pravilnika. Hkrati naj občni zbori določijo in pooblastijo sindikalni organ, ki naj po opravljenem postopku sprejme pravilnik osnovne organizacije sindikata.

Najbrž ne bo odveč, če se bodo sosednje in sorodne osnovne organizacije sindikata v času nastajanja pravilnikov medsebojno obveščale in si posredovale izkušnje, bržčas pa tudi drugi sindikalni organi niso izčrpali svoje pomoči osnovnim organizacijam sindikata z izdelavo in posredovanjem »vzorčnega pravilnika«.

EMIL TOMAZIČ

Zaposlovanje v tujini — stalen ekonomski interes

(Nadaljevanje s 1. strani)

tujino samo še bolj razvilo divje zaposlovanje. Tako že zdaj lahko ugotovljamo, da je zagrebški konzulat izdal za delo v Zahodni Nemčiji 12.000 delovnih viz, medtem ko smo uspeli evidentirati komaj 5000 odhodov.

Zato nasprotniki administrativnih ukrepov zagovarjajo ekonomski boj zoper prebrano migracijo naših delavcev v tujino. Načrtnejša kadrovska politika, smotnejše nagrajevanje, zvišanje razponov med posameznimi strukturami zaposlenih, doslednejše uveljavljanje načela nagrajevanja po delu, višje ovrednotenje živega dela in ustvarjanje trdnjše gospodarske perspektive delovnih kolektivov — to so nekateri ukrepi, ki jih predlagajo za rešitev tega problema. V podkrepitev samo naslednji prim.: vodstvo enega od celjskih podjetij je javno razglasilo, da je v podjetju četrtnina zaposlenih ljudi odveč in da bodo nekateri morali zapustiti podjetje; je zato kaj čudnega, da so že naslednjega dne najboljši delavci iz tega kolektiva iskali na komunalnem zavodu za zaposlovanje možnost zaposlitve v tujini.

Tudi sindikati nasprotujejo administrativnemu urejanju problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini. Poleg ekonomskih ukrepov, ki naj bi pomagali zajeziti ekonomsko migracijo v normalne tokove, predlagajo, da bi prek zavodov za zaposlovanje pritisk presneli tudi na druge republike, kjer so še znatno večje rezerve v številu delavcev. Razen tega pa bo treba opredeliti zaposlovanje naših delavcev v tujini kot gospodarsko vprašanje in kot sta-

len ekonomski interes našega gospodarstva, kot organizirano dejavnost gospodarstva, ki naj ustvarja tudi določeno stopnjo akumulacije.

Kaj pomeni tako stališče? Se pred leti so zahodnonemški delodajalci plačevali italijanski službi za zaposlovanje za delavca, ki je prišel na delo v to državo, po 1700 mark. Cemu torej ne bi v tem trenutku od tujih delodajalcev, ki hočejo zaposliti naše delavce, zahtevali vsaj sredstva za izobraževanje teh delavcev. Nekatera zname-

urne postavke. Delavka, ki se je zaposlila sama, tako pusti državi približno 9 DM akumulacije, ki jo je ustvarila v eni uri svojega dela. Po pogodbah, ki jih ima IBT s svojimi partnerji, pa se približno polovico te akumulacije preljuje k nam, iz nje pa pokriva podjetje stroške za socialno zavarovanje, del režijskih stroškov in ustvarja sredstva za lastne sklade.

Seveda pa ne kaže zadev idealizirati. Preveč je namreč še nerazčiščenih vprašanj, da bi lahko govorili o zaposlovanju naših delavcev v tujini kot o organizirani gospodarski dejavnosti. Primeri neljalne konkurence, kraje kadrov, podkupovanja, neizpolnjenih obljub, izsiljevanja — vsa ta nglavlja v zaposlovanju naših delavcev v tujini bo potrebno še osvetliti in jim pripisati jasne in nedvoumne zaključke. Za zdaj je za nami šele uvod v ta drugi del.

BOJAN SAMARIN

nji pričajo, da so jih pripravljene prispevati: nekaj francoskih podjetij že sofinancira izobraževanje v gradbeniškem izobraževalnem centru in edini pogoj, ki ga zahtevajo, je, da delavec, za katerega prispevajo sredstva, dela šest mesecev v Franciji. Celjski zavod za zaposlovanje pa je sklenil pogodbo z zahodnonemškim in avstrijskim delodajalcem, da za vsako dekle, ki se izobražuje za šiviljo in se nato zaposli v Nemčiji ali Avstriji, plača po 100 mark ali 500 šilingov za štiriindvajset ur priučevanja.

In drug primer: trboveljski IBT zaposluje v Zahodni Nemčiji 412 delavcev in 402 delavki. IBT je zagotovil tem delavcem, da so v osebnih dohodkih povsem izenačeni z nemškimi delavci. Ekonomska računica pa je naslednja: povprečna začetna urna postavka delavke v Zahodni Nemčiji je ovrednotena blizu 12 mark, medtem ko dobi delavka izplačanih neto 2,50 DM

Na povabilo CO sindikata delavcev industrije in rudarstva se je mudila v naši državi delegacija centralnega odbora delavcev ekstraktivne industrije in rudarstva Romunije. Gostje so se v naši republiki med drugim mudili tudi v Trbovljah in v Velenju. V razgovoru s sindikalnim aktivom Zasavskih premogovnikov so se zanimali za vpliv sindikata na izpolnjevanje planskih predvidevanj, politiko delitve dohodka in osebnih dohodkov ter za vlogo sindikatov v samoupravnem sistemu. Na naši sliki: razgovor na občinskem sindikalnem svetu v Trbovljah. Foto služba DE

Vse naročnike in druge intere-

sente za priročnik

RUDIJA ČAJIČA

**KAKO PRESOJAM
GOSPODARJENJE
Z DRUŽBENO-
EKONOMSKIH
VIDIKOV SKOZI
ZAKLJUČNI RAČUN**

ki je izšel letos v sindikalnih knjižnicah Delavske enotnosti obveščamo, da je prva izdaja razprodana.

Avtor bo priročnik dopolnil nova izdaja bo izšla sredi vembra.

Vabimo vse zainteresirane, nam čimprej pošljejo naročila za drugo izdajo.

Cena priročniku bo ostala 5 N-din.

V ponatisu je tudi priročnik Jožeta Valentinciča

Delo z odraslimi

Cena 10 N-din.

Naročila sprejema uprava Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4.

1928

40

TEKSTILINDUS
KRANJ

1968

SKUPNA SEJA SINDIKATOV IN SOCIALISTIČNE ZVEZE V MARIBORU

Glasovi za in proti

Medtem ko nekateri odrekajo zveznim tezam o vzgoji in izobraževanju sleherno uporabno vrednost, pa drugi menijo, da je problem samo v tem, da čimprej začnemo uresničevati vsebino teh tem

Minuli petek sta se sestala na skupno sejo razširjeni plenum Občinskega sindikalnega sveta Maribor in občinska konferenca SZDL Maribor. Dnevni red je predvideval razpravo o zveznih tezah o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja, sprejem memoriala za izbor kandidatov za poslance in odbornike, ter slednjič razpravo o akcijskem programu občinskega sindikalnega sveta. Potem ko sta oba foruma sprejela merila za izbor kandidatov za poslance in odbornike, ki jih je predlagala volilna komisija, sta izglasovala tudi sklep o izvedbi javne obravnave o pravilniku SZDL za izvedbo volitev. Brez pripomb so člani sindikalnega sveta in občinske konference sprejeli tudi obširen akcijski program sindikatov za obdobje od novembra letos do februarja 1969. leta in zadolžili predsedstvo občinskega sindikalnega sveta, naj ga tudi terminsko opredeli ter določi izvajalce posameznih nalog.

Te mariborske razprave o zveznih tezah o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja pravzaprav ni mogoče strniti na skupni imenovalec. Ne samo zavoljo živahnega polemičnega podtona, ki ga je bilo vseskozi občutiti v razpravi, temveč v prvi vrsti zavoljo dveh povsem nasprotnih si ocen. Na kratko povedano: medtem ko so nekateri razpravljavci odrekli tezam tako rekoč sleherno realno vrednost za nadaljnji razvoj

vzgoje in izobraževanja pri nas, pa so drugi izpovedovali prepričanje, da kaže teze brez posebnih popravkov in dodatkov sprejeti, predvsem pa jih začeti uresničevati. Presoja o tem, kdo je bil v tej polemiki v večini in čigava stališča so pravilnejša — to pravzaprav ni naloga poročevalca, to naloga bo morala opraviti skupna komisija občinskega sindikalnega sveta in konference SZDL, ko bo oblikovala zaključke. Dokončna sodba o tem

spornem vprašanju pa bo seveda možna šele tedaj, ko bo nadaljnja razprava potrdila ali zavrnila te zaključke.

Toda čemu tako zelo nasprotujoče si ocene o istem dokumentu?

Eden od uslužbencev, ki je zagovarjal umestnost zveznih tez o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja, je opozarjal, da smo postali že nekako alergični na vsakršne teze, še posebej pa na teze, ki zadevajo

vzgojno izobraževalno dejavnost. In njegova trditev, da ta alergičnost slepi presojo o tem, kdaj je nekaj dobrega in kdaj gre v resnici le za plaho besed, se zdi v marsičem resnična. Skratka, če besedam ne sledi dovolj dejanj, potem se v ljudeh omaja vera v spremembe.

Prav to so tudi osnovna stališča nasprotnikov zveznih tez o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja. Nekdo jih je v razpravi približno takole označil: gre za dokument, ki bi bil lahko star tudi deset let. Mar nismo vsa ta načela proklamirali že pred desetimi leti, ko smo začeli reformirati sistem vzgoje in izobraževanja? In kje so rezultati tega reformiranja? Če bi uspeli uresničiti tisto, kar smo si zadali pred desetimi leti, bi zdaj sploh bilo potrebno razpravljati o novih tezah, ki imajo tako staro vsebino?

Torej bi se veljalo najprej vprašati, čemu nismo uresničili tega, kar smo si že pred leti zadali!

Odgovoru na to vprašanje ni v razpravi na tem mariborskem posvetu nihče nasprotoval, njegovo vsebino pa je možno na kratko takole povzeti: pred desetimi leti nismo uspeli z reformno sistema vzgoje in izobraževanja zato, ker smo reformirano šolo zasnovali na izračunih o narodnem dohodku, ki ga še danes ne dosegamo. Na tako trhljih temeljih pa nobena palača ne more stati!

In morala teh dosedanjih izkušenj?

Pravzaprav: ne kaže se pretekati o smiselnosti ali nesmiselnosti zveznih tez o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja, še posebno ne tedaj, če z vsebinske plati sestavljamcem ni kaj prida očitati. Če so torej načela sprejemljiva, potem jih pač kaže sprejeti in uresničevati. Vendar je treba gledati na uresničevanje s precejšnjo mero treznosti: koliko že danes lahko namenimo sredstev iz narodnega dohodka za uresničitev teh želja in načrtov, koliko bomo lahko odrinili šele jutri in pojutrišnjem! Torej so lahko teze samo programska usmeritev, napotek za akcijo, tudi programska usmeritev te akcije.

Zato bržčas tudi ne kaže že v načelu zavračati teh zveznih tez o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja pri nas. Toliko bolj pa bi bilo smiselno, če bi jih začeli dopolnjevati s tem, kaj želimo v prihodnje v naši ožji domovini spremeniti v sistemu vzgoje in izobraževanja. Izmerni želja pogleda o tem, katerim rešitvam dati prednost v teh naših prizadevanjih, kdaj in kolikšna sredstva bomo lahko namenili za uresničevanje teh načrtov. V zveznih tezah na ta in podobna vprašanja ni odgovorov niti jih ne more biti, ker je to tisto, kar moramo opraviti sami.

Realen razvojni program sistema vzgoje in izobraževanja, program snovanja novih vsebinskih in materialnih odnosov v vzgojno izobraževalnem procesu na vseh ravneh — od osnovne šole do univerze, od delovne organizacije do družbeno političnih organizmov — pa je bržčas res več vreden kot evidenca naših želja, za katere pa nihče ne bi mogel natančneje povedati, kdaj jih bomo sploh lahko uresničili. Načelen preprič o smiselnosti ali nesmiselnosti zveznih tez pa bi bržčas sila malo pripomogel k temu, da bi si sami izoblikovali tak realen razvojni program.

A. UL.

S. B.

PO SEJI OBČINSKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA V CELJU:

Poimenska zadolžitev

»Pritisnili bomo na delovne organizacije, ki preveč varčujejo, ko gre za rešene za letne dopuste, in obenem skušali vplivati na tiste, ki svoj denar pri tem razmetujejo...«, je med drugim dejal v razgovoru predsednik odbora inž. Janez Barborič

Na zadnji redni seji celjskega občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva so člani razpravljali predvsem o pripravah na občne zbere osnovnih organizacij in o programih dela komisij.

Po seji smo poiskali inž. Janeza Barboriča, predsednika občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva v Celju, da bi nam spregovoril o načrtih odbora.

»Na seji smo si bili nekako edini v tem, da mora program našega dela v kar največji meri ustrezati potrebam, pravzaprav našim najaktualnejšim vprašanjem in da si moramo zastaviti svoje delo na realnih temeljih...« je obujal razpravo inž. Janez Barborič. »Zelo jasno nam je namreč, da so programi z dvajsetimi, tridesetimi točkami služili in tudi v daljšem obdobju tako rekoč neizvedljivi. Zato smo se odločili, da bodo delale naše komisije zaenkrat le v nekaterih.

Posebna komisija, ki jo bomo okrepili še s strokovnjaki, bo proučila problematiko najnižjih realnih osebnih dohodkov po panogah industrije za celjsko območje. Druga skupina bo skušala rešiti vprašanje regresov za letne dopuste v naših delovnih organizacijah. Danes so namreč vse prepogoste in obenem prevelike razlike v regrekih, ki so jih deležni naši delovni ljudje. Po eni strani nam je jasno, da je višina regresa v posamezni delovni orga-

nizaciji odvisna od možnosti, po drugi strani pa smo prepričani, da bi lahko ugodnosti za letni oddih vsaj približno izenačili. Pritisnili bomo na tiste delovne organizacije, ki na tem področju preveč varčujejo in hkrati opozorili druge, ki razmetujejo denar. Skušali bomo doseči tudi to, da bi bili naši počitniški domovi bolj izkoriščeni, da bi imeli vsi delavci enake pogoje pri izbiri počitniškega doma za svoj letni oddih. Tretja komisija si bo prizadevala uskladiti seznam poklicev za uveljavljanje beneficiranega delovnega staža, ker se pač bojimo, da bo pot novele zakona precej dolga. Pri tem nam gre v bistvu za to, da imajo ljudje, ki opravljajo isto delo, tudi enake pogoje pri uveljavljanju beneficiranega delovnega staža. Člane plenuma si pomagajo pri pripravah na občne zbere in se še domenili, da izdelamo vzorčna pravila osnovnih organizacij, ki naj bi jim služila kot nekakšna opora pri izdelovanju lastnih pravil...«

Inž. Janez Barborič nam je tudi povedal, da je odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva poimensko zadolžil sindikalne delavce, ki bodo so-

delovali pri realizaciji teh in nekaterih drugih nalog. »Seveda, do konca leta ne bo možno napraviti vsega,« je poudaril predsednik odbora Barborič, »naš namen pa je, da o vsem tem razpravljajo na bližnjih občinskih zborih in da si na temelju teh ugotovitev kar najbolj jasno začrtajo svojo nadaljnjo pot.«

A. UL.

S. B.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:
Kot invalid I. kategorije sem zaposlena v delovni organizaciji in delam manj kot polovico polnega delovnega časa — tri ure na dan. Za svoje delo prejemam mesečni honorar. Slišala sem, da bodo drugi delavci spričo dobrega finančnega uspeha dobili še vsak po eno plačo oziroma se bo povečala vrednost plačke od 1. januarja 1968. leta dalje v višini ene mesečne plače. Rada bi vedela, ali imam tudi jaz pravico, da dobim en mesečni honorar več, tako kot drugi delavci, ki delajo skupaj z menoj. Smatram, da sem tudi jaz s svojim delom pripomogla k boljšemu uspehu poslovanja.

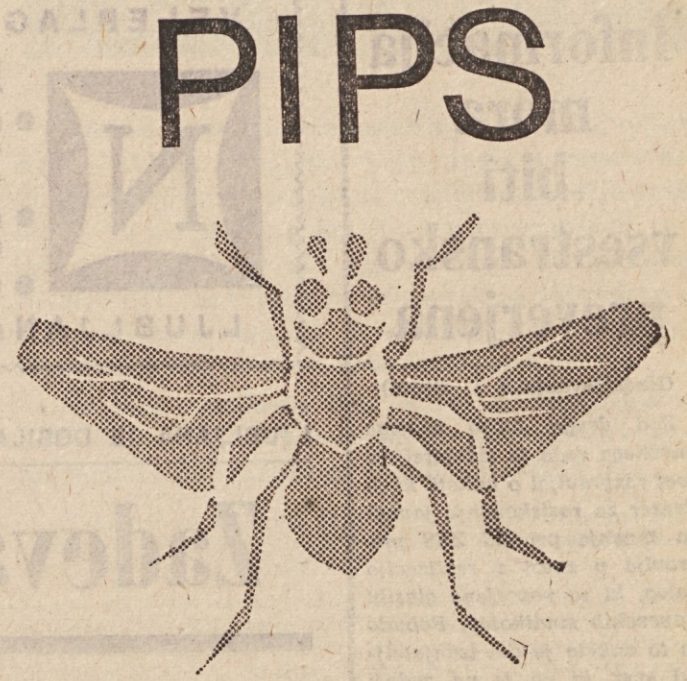
B. I., Dobrna

ODGOVOR:
Temeljni zakon o delovnih razmerjih določa, da delavec, ki dela manj kot polovico polnega delovnega časa, ima pravico sodelovati pri upravljanju kot enakopraven član delovne skupnosti in biti udeležen pri delitvi sredstev za osebne dohodke sorazmerno svojemu delovnemu prispevku. Iz tega sledi, da je potrebno tudi osebni dohodek tistih delavcev, ki delajo manj kot polni delovni čas, odmerjati glede na njihov delovni prispevek. Zato je napačna praksa nekaterih delovnih organizacij,

ki takšnim delavcem določajo že vnaprej stalni mesečni honorar, ne da bi upoštevali prej omenjeno zakonsko določilo. Po tem zakonskem določilu so glede osebnega dohodka tudi delavci, ki delajo manj kot polovico delovnega časa, udeleženi pri delitvi sredstev za osebne dohodke v sorazmerju s svojim delovnim prispevkom in s poslovnim uspehom delovne organizacije. Prav zaradi tega, kot tudi sami pravilno ugotavljate že v vašem vprašanju, imate pravico do višjega osebnega dohodka.

M. STUPAN

KUPON za pravno posvetovalnico DE

Uničuje vse vrste mrčesa

KRKA

KRKA
TOVARNA ZDRAVIL
NOVO MESTO

... v jugoslovanskih sindikatih

Centralni svet

DOPOLNILNI PRISPEVEK ZA OSEBNE DOHODKE ZA POTREBE IZOBRAŽEVANJA

V skladu z resolucijo VI. kongresa o izobraževanju je svet ZSJ predlagal zveznemu sekretariatu za finance, naj bi uveljavili progresivni dodatni prispevek na osebne dohodke iznad 1000 N-dinarjev za potrebe izobraževanja, ki bi se gibal od 0,5 % do 3%. S tem prispevkom bi na leto zbrali sredstva v višini 380 milijonov N-dinarjev.

Tako zbrana sredstva naj bi bila namenska, služila pa naj bi predvsem za ustvarjanje pogojev za izobraževanje otrok in študentov iz ekonomsko šibkejših družin. Služila naj bi torej za štipendiranje, za kreditiranje, za zagotavljanje brezplačnih učnih pripomočkov, za brezplačno bivanje v študentskih domovih in internatih, za nakup delovnih in šolskih oblačil itd., skratka, s tako zbranimi sredstvi naj bi zmanjšali socialne razlike glede pogojev za izobraževanje.

Kaj predstavlja letna vsota na ta način zbranih sredstev, ponazarjajo naslednji podatki:

— medtem ko sedaj prejema štipendije približno 70.000 učencev in študentov, bi poslej lahko zagotovili štipendije za 152.000 učencev in študentov v povprečni višini 250 N-dinarjev mesečno;

— ob vplačilu 500 N-dinarjev mesečno za vsakega dijaka ali študenta bi lahko zagotovili postelje v internatih in študentskih domovih za 76.000 mladincev in mladink;

— s temi sredstvi bi lahko zagotovili brezplačne učbenike, šolski pribor in potrošni material, delovne in šolske obleke za približno 760.000 otrok iz družin z nizkimi osebnimi dohodki;

— tako zbrana sredstva bi omogočila, da bi za 152.000 delavcev organizirali po drugo leto trajajočo specializacijo, pri čemer bi lahko znašali stroški izobraževanja 2500 N-dinarjev na posameznika.

POZORNOST JE ŽELJA DRUŽBENEMU STANDARDU

Srbija

Kot smo že poročali v prejšnji številki, je pred dnevi zasedal v Beogradu četrti kongres Zveze sindikatov Srbije. Tako uvodni referat predsednika srbskih sindikatov Dušana Bogdanova kot kasnejša razprava v komisijah in na plenarnih zasedanjih je osvetlila poglede srbskih sindikatov na nadaljnjo rast družbenega standarda. Dušan Bogdanov je v svojem referatu med drugim dejal:

— Sindikat se zavzema za kar najhitrejšo reformo socialnega zavarovanja in zdravstvenega varstva ter za uveljavitev takšnega sistema, ki bo zagotovil racionalnost v gospodarjenju s sredstvi in uveljavitev načela solidarnosti delavskega razreda. Prav tako je potrebno zagotoviti, da se formiranje dohodka v zdravstvu in sploh vsi medsebojni odnosi udeležencev v socialnem zavarovanju in zdravstvenem varstvu zasnujejo na načelih, ki bodo stimulirala tako delovne organizacije kot zdravstvene ustanove, da bo čimmanj bolnikov in da pri porabi sredstev, ki jih dajemo v te namene, zares skrbimo za človekovo zdravje.

Kar zadeva pokojninski sistem, delavski razred zahteva, da se ga temeljito izpopolni. Še posebej je pri tem poudarjena zahteva, da se skrajša delovni staž in starostna osnova za pokojnino.

VI. kongres ZSJ je v svoji resoluciji sprejel politično stališče, da se naj tej zahtevi zadosti do konca letošnjega leta. Sindikat Srbije v celoti podpira stališče VI. kongresa in se bo tudi zavzel, da se bo to stališče doledno uresničilo.

Predsednik srbskih sindikatov Dušan Bogdanov pa se je v nadaljevanju zavzel tudi za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer delavcev. Opozoril je na naloge pri zmanjševanju števila nezgod, na naloge pri organizaciji dnevnega, tedenskega in letnega oddiha delavcev. Poudarjajoč, da je eden izmed osnovnih problemov življenjskega standarda delavcev stanovanjsko vprašanje, pa je Dušan Bogdanov ocenil kot pozitivna prizadevanja v Beogradu, kjer so dali prednost gradnji stanovanj za delavce z nižjimi osebnimi dohodki.

ODLOČILI SE BODO NA OSNOVI ZNANSTVENIH ANALIZ

Hrvatska

Na zadnji seji predsedstva republiškega sveta hrvaških sindikatov so člani med drugim obravnavali tudi problematiko eksistenčnega minimuma in minimalnega osebnega dohodka. Vendar predsedstvo kljub obširni razpravi ni sprejelo nobenih dokončnih in konkretnih stališč in je sklenilo počakati na znanstveno študijo, ki naj bi odgovorila na vprašanja, kakšen je dejanski življenjski minimum kot baza za določanje politike življenjskega standarda, minimalnih osebnih dohodkov, pokojnin, štipendij, povračil za boleznine in materialnih odškodnin za čas brezposelnosti. Pri izdelavi te študije bodo sodelovale znanstvene institucije iz Hrvaške in Srbije. Ko pa bodo znani izsledki te študije, se bodo sindikati odločili za konkretne rešitve in jih nato zagovarjali v predstavnih, oblastnih in samoupravnih organih v republiki.

Informacija mora biti vsestransko preverjena

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pod drugo točko svojega dnevnega reda je izdajateljski svet razpravljajal o anketi, ki jo Center za raziskovanje javnega mnenja pri RS ZSS pripravlja v zvezi z realizacijo nalog, ki so poverjene glasilu slovenskih sindikatov. Pobudo za to anketo je dal izdajateljski svet, ki pa je na zadnji seji ocenil, da sedanji osnutek ankete na zagotavlja tiste štrne raziskave, ki jo želijo doseči njeni pobudniki. Na seji je bilo rečeno, da mora anketa izhajati iz dejstva, da je predsedstvo RS ZSS postavlilo Delavsko enotnost kot sredstvo in metodo sindikalnega dela, kar narekuje tudi naravo vprašanj, ki bodo postavljena anketirancem. Sicer pa naj bi ta anketa ne bila omejena samo na odnos do Delavske enotnosti, temveč naj bi nasploh pokazala, kako je informirano članstvo sindikatov o delu svoje organizacije — v kakšni meri je informirano, kdo ga predvsem informira in podobno. Gra torej za to, da vodilni sindikalni forumi dobijo širok vpogled v stanje informiranosti sindikalnega članstva, ki naj bi dal tudi možnosti za ustrezno ukrepanje.

Izdajateljski svet je na svoji seji podpril prizadevanja kolektiva ČZP Delavska enotnost za integriranje obveščanja članstva sindikatov, ki sedaj poteka bolj oddvojeno, kot pa je zaželeno v smislu čimbolj smotrne uporabe sredstev, ki jih sindikati namenjujejo za informiranje javnosti o svojem delu.

M. P.

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

ZAGORJE

Prejšnji četrtek in petek je sindikalni svet organiziral dvodnevni seminar za predsednike sindikalnih organizacij zagorskih podjetij in ustanov ter člane plenuma. Na njem so razpravljali o predvidenih ukrepih za poživitev gospodarstva v letu 1969, nadalje o analizi, ki jo je sestavila posebna komisija v zvezi s sedanji razmerami v zagorskem gospodarstvu, aktualnih vprašanjih nagrajevanja in sploh delitve dohodka in osnutku pravil osnovnih sindikalnih organizacij. Seveda so spregovorili tudi o zaključnih pripravah na letne občne zbere sindikalnih organizacij. Delovni dogovori zagorskih sindikalnih aktivov se bodo začeli že prihodnje dni. Največ občnih zborov pa bo decembra in v prvi polovici januarja prihodnje leto. Seminar je v celoti dosegel svoj namen. Udeleženci so največ govorili o izvajanju resolucije VI. kongresa zveze sindikatov Jugoslavije, nadalje o nekaterih stališčih Republiškega sveta sindikatov Slovenije v zvezi z minimalnimi in dogovorjenimi najnižjimi osebnimi dohodki, problemih zaposlovanja, izdelavi konkretnih programov dela, ki jih bodo predložili občnim zborom, in nekaterih drugih zadevah. Razprava je med drugim pokazala, da so zagorska sindikalna vodstva v celoti seznanjena s pomenom vsebine bližnjih občnih zborov sindikalnih organizacij. Nadalje je razveseljivo to, da so sindikalna vodstva prenekaterih podjetij sklenila okrepiti svoj vpliv na izobraževanje članstva in na kulturno politiko in dejavnost v občini.

-m-

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo;
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje;
- za tuje kupce je v hiši menjalnica.

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

- TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
- KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
- BLAGOVNICA NAMA, škofja Loka, Kidričeva ulica 1 a

LJUBLJANA JE DOBILA ENOTNI PROGRAM RAZVOJA OTROŠKEGA VARSTVA

Zadeva slehernega Ljubljančana

V petih letih mora biti na ljubljanskem mestnem območju v organiziranem varstvu 35% otrok. Za uresničenje programa se mora zavzeti vsak Ljubljančan

Sejna dvorana na Magistratu je bila v četrtek pred tednom dni nabito polna. Na povabilo Mestnega sindikalnega sveta in Mestne konference SZDL Ljubljana se je posvetila o uresničenju programa razvoja otroškega varstva v Ljubljani udeležilo mnogo predstavnikov družbeno političnih in samoupravnih dejavnikov mesta in ljubljanskih občin, ki imajo prvenstveno skrb in odgovornost pri reševanju otroškega varstva. Uvodni referat je imel Mirko Damjan, predsednik Sveta za otroško varstvo pri Temeljni izobraževalni skupnosti Ljubljana. Program razvoja pa je razložila Cilka Malešič s Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva, ki je tudi izdelal študijo »Razvoj dnevnega varstva otrok za mestno območje do leta 1973«.

Dobro organiziran posvet, premišljeno zasnovan program razvoja otroškega varstva in bogata, zavzeta razprava zagotavljajo, da se začenja v Ljubljani za otroško varstvo nov čas. V ospredju niso le želje, da bi to vprašanje uredili, ampak vsestransko utemeljene potrebe in realne finančne možnosti, kako po načrtu, ne glede na občinske meje, graditi funkcionalne varstvene ustanove in jim tudi potem zagotoviti sredstva za osnovno dejavnost.

Ob bok temu načrtu sta se postavili dve največji družbeno politični organizaciji — sindikati in socialistična zveza. »Srce in motor akcije«, so ju imenovali udeleženci posveta. Rudi Gregar, predsednik mestnega sindikalnega sveta, pa je v imenu obeh organizatorjev posvetila k temu dejal: »Dokončno oblikovan program bomo absolutno podpirali in se zavzemali pri članstvu obeh organizacij, da ga tudi materialno podpremo. V ta namen bomo sindikati med prvimi prispevali svoj delež iz prispevkov članarine. V tej obsejni akciji bo potrebna vsaka dobronamerna gesta, vsak dinar.«

Lani v jeseni smo v republikli z zakonom o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v Sloveniji prvič samostojno zakonili financiranje dnevnega varstva otrok in celotni sistem denarnih dajatev družinam z otroki.

Leto se je obrnilo in ko po nedavnem posvetu na ljubljanskem Magistratu merimo moč zakona v neposredni praksi, je prav, da pogledamo, kaj smo v Ljubljani že naredili v tem enoletnem obdobju za organizirano otroško varstvo in kaj lahko in moramo storiti v okviru objektivnih, maksimalnih materialnih in drugih možnosti za prihodnji razvoj otroškega varstva.

SPODBUDEN LETNI OBRAČUN

Ljubljansko otroško varstvo je vzela pod svoje okrilje temeljna izobraževalna skupnost. Pri njej je bil ustanovljen svet za otroško varstvo. In prva izkušnja iz tega sožitja, tako so poudarili tudi mnogi razpravljavci, je spodbudna. Mimo mnogih organizacijskih in drugih ukrepov je otroško varstvo krenilo bolj pogumno in odločno na pot kot kdajkoli poprej.

Svet za otroško varstvo in TIS sta sprejela sklep, da je potrebno v začetku letošnjega šolskega leta racionalizirati organizacijo šolske mreže in šolskih prostorov v osnovnih šolah. S tem so se povečale možnosti za organizirano varstvo otrok. V podaljšano bivanje na osnovnih šolah je bilo na novo vključenih 775 otrok ali za 20 odstotkov

več; ali z drugim podatkom: odprtih je bilo na novo 26 oddelkov. Tako je danes vključenih v podaljšano bivanje v osnovnih šolah in varstvenih ustanovah 4397 ali 16,5 odstotka od skupnega števila učencev, vpisanih v osnovno šolo. Sporedno s podaljšanim bivanjem je bila urejena prehrana otrok in zagotovljena potrebna denarna sredstva.

V vzgojno varstvenih ustanovah je bilo v lanskem šolskem letu 4957 predšolskih otrok, medtem ko jih je bilo v letošnjem šolskem letu vključenih 5143 ali 186 otrok več, kar pomeni povečanje za novih 18 oddelkov.

Pod ta obračun enoletnih prizadevanj pa je vendarle pomembno zapisati naslednje: ti uspehi so plod racionalne izrabe obstoječih zmogljivosti in delnih adaptacij. Le v majhen del novih zmogljivosti so bile vložene investicije, ki jih financirajo občinske skupščine iz svojih sredstev. In na rob temu še izračun: eno varstveno mesto v vzgojnem zavodu stane 10.500 novih dinarjev. Če bi hoteli vsa nova mesta, ki so bila letos pridobljena, zagotoviti le z novimi investicijami, bi to v letošnjem letu pomenilo skoraj 10 milijonov novih dinarjev.

Pri pregledu enoletnih prizadevanj za vsestransko izboljšanje varstva otrok ni mogoče mimo še nekaterih pozitivnih rešitev. Povečala so se sredstva za redno dejavnost šolskega in predšolskega varstva otrok, blizu 1 milijon novih dinarjev je bilo namenjenih za boljšo organizacijo prehrane, v malo šolo je bilo vključenih približno 3000 otrok, uvedena je bila organizirana zdravstvena preventivna zaščita vseh otrok v varstvenih ustanovah itd.

VSAM PO SVOJIM MOČEH

Na slabi polovici poti smo do tja, da bi zajeli v organizirano varstvo najbolj potrebne otroke. Analize potreb kažejo, da bi morali zajeti v organizirano varstvo približno 35 odstotkov predšolskih in šolskih otrok na mestnem področju.

Kako to veliko nalogo uresničiti v prihodnjih petih letih? V zvezi s tem je v uvodnem referatu Mirko Damjan dejal: »V prvi vrsti bi morale občinske skupščine in mesto kot celota osvojiti program razvoja otroškega varstva na ljubljanskem območju kot svoj program, ki ga je potrebno izvajati enotno, ne glede na občinske meje in zbrana sredstva. V prihodnjem proračunskem letu bi morale obč. skup. vsaj deloma zagotoviti potrebna finančna sredstva za pričetek gradnje objektov po programu. Ob tem pa moramo nenehno imei pred očmi dejstvo, da pomeni povečanje

zmogljivosti na področju varstva otrok dodatne in nove obremenitve TIS za osnovno dejavnost teh oddelkov. In ne nazadnje, vedeti moramo, da gradimo te ustanove in oddel. preživim za tiste otroke, ki so nujno potrebni varstva, vzgoje in prehrane. To so otroci naših delavcev, katerih starši so zaposleni in nimajo nikakih možnosti, da si varstvo sami zagotovijo. Tu mislimo tudi na tisto socialno strukturo delavcev, ki ni materialno sposobna plačevati polne oskrbnine še posebno, če je več otrok v družini in so vsi potrebni družbene skrbi za varstvo. Mnenja smo, da niti en tak otrok ne sme zaradi višine oskrbnine ostati izven varstva. Zato morajo zavodji za socialno delo in socialno zdravstveni or-

gani pri občinskih skupščinah zagotoviti potrebna finančna sredstva za regresiranje oskrbnine vseh tistih otrok, ki izhajajo iz takih socialnih razmer.«

Nedvomno bo ob uresničenju enotnega programa izgradnje novih prostorov in redne dejavnosti, ki mora omogočiti vsakemu otroku zdrav umski in telesni razvoj, najteže zbrati ustrezna sredstva. Po besedah predsednika mestnega sveta inž. Mihe Košaka bi v petih letih investirali v šolstvo in vzgojno varstveno dejavnost toliko sredstev, kot je trenutni proračun vseh ljubljanskih občin in mestnega sveta. To pomeni, da se bo poleg rednih virov treba poslužiti vseh oblik zbiranja in združevanja sredstev, vključno z nekaterimi ugodnimi možnostmi za najemanje kreditov. Za to so potrebne temeljite priprave in zavest slehernega Ljubljančana, da bo na tak ali na drug način po svojih močeh pomagal ljubljanskim otrokom, ki so najbolj potrebni varstva in vzgoje, hkrati pa pomagal zagotoviti boljše pogoje na delovnem mestu tistim staršem, ki danes med delom trepetejo za svoje otroke, ki so pol dneva prepušeni česti in vsem njenim negativnim vplivom.

I. VRHOVČAK

S SEJE PREDSEDNIKOV OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

Podpora stališčem

Na zadnji seji komisije za življenjske in delovne pogoje republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so predsedniki vseh slovenskih sindikalnih svetov, ki so seji prisostvovali, seznanili o sklepih skupne seje predsedstva RS ZSS in Izvršnega sveta Slovenije o zdravstvenem varstvu ter o družbeno ekonomskih izhodiščih za oblikovanje in kritje potreb splošne porabe SRS za prihodnje leto.

Ker smo o skupni seji obeh omenjenih forumov in o stališčih, sprejetih na skupni seji, že obširno poročali v prejšnji številki našega lista, tokrat posredujemo le zaključke sestanka s predsedniki občinskih sindikalnih svetov.

V razpravi predsednikov občinskih sindikalnih svetov se je izkazalo, da se njihova stališča v celoti ujemajo s stališči, sprejetimi na skupni seji predsedstva RS ZSS in IS Slovenije. Pri tem so poudarili, da komunikacije oziroma skupno obvestilo o zdravstvenem varstvu in družbeno ekonomskih izhodiščih za oblikovanje in kritje potreb splošne porabe v SRS za prihodnje leto, ne zapira vrat za nadaljnjo akcijo sindikatov, zlasti ne za akcijo posameznih občinskih sindikalnih svetov v okviru komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja. V zvezi s tem so se dogovorili, da bodo že prihodnji mesec v vseh devetih komunalnih skupnostih socialnega zavarovanja sklicali sestanke, na katerih se bodo podrobno pogovorili o vsej omenjeni problematiki.

M. Z.

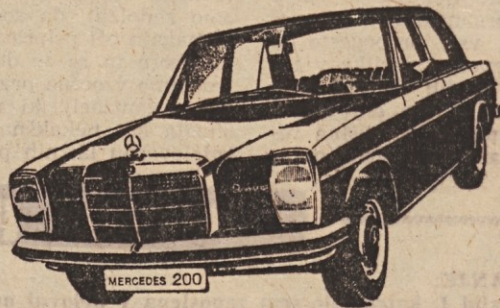
Kreditna banka in hranilnica Ljubljana

Veliko novoletno nagradno žrebanje 175 nagrad

Vlagatelji vseh vrst vezanih hranilnih vlog torej tudi stanovanjski in kmetijski varčevalci ter lastniki vezanih deviznih računov, ki ste že ali boste do 31. decembra 1968 vložili najmanj 2.000 N-din na odpovedni rok nad eno leto, sodelujte pri velikem novoletnem nagradnem žrebanju.

MERCEDES

14 mopedov TOMOS
50 ročnih avtomatičnih ur DARWIL — model 1968
50 koles PONY - Rog
60 brivnikov BRAUN ISKRA SIXTANT

Poslovno sodelujemo z vsemi poštami v Sloveniji, s 24 poštami v Vojvodini in z 51 hranilnimi blagajnami pri delovnih organizacijah.

S posredovanjem Glavne hranilnice na Dunaju (Zentralsparkasse der Gemeinde Wien) in Mestne hranilnice v Münchnu (Städtische Sparkasse München) poslovno sodelujemo pri odpiranju deviznih računov z vsemi hranilnicami v Avstriji in Zahodni Nemčiji.

Zahtevajte brezplačne informacije pri vseh poslovnih enotah Kreditne banke in hranilnice Ljubljana — pri banki, ki ima najbolj razširjeno mrežo poslovnih enot v državi, poleg tega pa poslovno sodeluje z avstrijskimi in nemškimi hranilnicami preko Zentralsparkasse der Gemeinde Wien — oziroma Städtische Sparkasse München
OSREDNJA POSLOVNA ENOTA, Ljubljana, Subičeva 3
POBURNICE: Beograd — Cilka Ljubina 8-1 — Novi Sad, Grškoškolska 2 — Mestna hranilnica Ljubljana — Domžale — Kamnik — Kočevje — Trbovlje
PREDSTAVNIŠTVO: München — Herzog Wilhelmstrasse 1
EKSPOZITURE:
V LJUBLJANI: Bežigrad — Moste — Stara Ljubljana — Siška — Vič
IZVEN LJUBLJANE: Crnomelj — Grosuplje — Hrastnik — Litija — Logatec — Medvode — Rakek — Ribnica — Vrhnika — Zagorje
V AP VOJVODINI: Bački Petrovac — Beočin — Srbobran — Temerin — Titel — Zabalj

»MISLIM NA JUTRI!«

V veletrgovskem podjetju ŽIVILA Kranj, ki vključuje več kot 100 poslovalnic po vsej Gorenjski in ki bo letos doseglo okoli 130 milijonov dinarjev prometa, na videz ne občutijo nikakršnih problemov, ker dejansko dobro poslujejo. No, predsednik sindikalne organizacije v tej delovni organizaciji Jože Platiša je vseeno zaskrbljen. Tako-le pravi:

»Zdaj nam gre res dobro, ker smo praktično monopolisti. Mislim, da je prav to mnoge uspavalo, čeprav je jasno, da to ne bo moglo večno trajati. Toda, če na to opozorim, če poudarjam, da bi se morali poslovno in drugače povezovati s sorodnimi podjetji, bi me marsikdaj radi proglasili za nergača. Moje osebno mnenje pa je, da moramo ravno zdaj, ko dobro gospodarimo, misliti na jutri. Precej problemov namreč je, ki bi jih laže razrešili zdaj, ker jih bomo zagotovo morali rešiti jutri, ko ni zanesljivo, ali bo položaj še tako ugoden.«

»Bi lahko konkretnije povedali, kaj mislite?«

»Osnovno, kar je; treba bo izboljšati informiranje kolektiva. Naše poslovalnice so namreč posejane po vsej Gorenjski. Premalo vemo, kaj se dogaja v drugih naših enotah in s kakšnimi težavami se srečujejo pri svojem delu. Ni namreč dovolj, če veš, kako gospodari enota, ki ji sam pripadaš, ker so ti potem nujno pred očmi samo lastne koristi, če se smem tako izraziti. V podjetju smo sicer začeli izdajati interni časopis, ki pa je po dveh številkah spet ugasnil. Ker je ravno sindikat bil pobudnik za izdajanje internega glasila, mislim, da se bo na občem zboru v zvezi s tem spet razvila zelo živahna razprava.

Naslednje vprašanje, ki ga bomo na občem zboru zagotovo obravnavali, bo organizacija dela in poslovanja. Sindikat namreč meni, da sedanja organizacija dela v podjetju ni najboljša, ker delo strokovnih služb ni usklajeno. Ena izmed posledic tega je,

da tudi samoupravni organi gradivo za seje dobivajo tako rekoč v zadnjem trenutku, dan ali dva pred sejo. Ker je

tako, tudi naša sindikalna organizacija med kolektivom enostavno ne uspe organizirati predhodne izmenjave miš-

ljenj o vprašanjih, ki so vsakokrat na dnevnem redu.

Slednjič pa gre še za vprašanja v zvezi s politiko delitve dohodka in osebnih dohodkov. Naše podjetje je namreč nastalo z združitvijo treh, do letos samostojnih trgovskih organizacij. V podjetju Agraria, ki sem mu prej pripadal, so bili najvišji osebni dohodki izenačeni na raven, kot jo je imela nekdanja Agraria. To pomeni, da so ostali člani kolektiva enostavno imeli višje startne osnove, edino tistemu delu kolektiva, ki je pripadal Agrarii, je ostala prejšnja masa osebnih dohodkov. Sindikat se je vseskozi zavzemal za to, da morajo za vse člane kolektiva veljati enake startne osnove za delitev osebnega dohodka. Ker razrešitev tega problema nikakor ni in ni prišla na dnevni red, smo doživeli celo delno prekinitvev dela. No, zdaj smo tako daleč, da je že bila izdelana nova analitična ocena delovnih mest. Na občem zboru pa se bo sindikat zavzel za to, da bi na osnovi te ocene izdelani pravilnik o delitvi osebnih dohodkov začel veljati že z novim letom,« je zaključil Jože Platiša.

-mG

ZA IN PROTI

Z minulo številko smo načeli splet vprašanj o financiranju sklada invalidsko pokojninskega zavarovanja. Med drugim smo izvedeli, da so lani v poprečju znašali izdatki za invalidsko pokojninsko zavarovanje na enega zavarovanca 1969 N-din. Ugotovili smo, da plačujemo zavarovanci visok osnovni prispevek za invalidsko pokojninsko zavarovanje in da smo tudi zaradi tega upravičeni zahtevati obračun, kako se sredstva trošijo.

Na naša vprašanja tudi v tej številki odgovarja dr. Miha Butina, vodja ekonomsko-analitičnega sektorja pri republiškem zavodu za socialno zavarovanje.

Minulo leto je bilo 1969 novih dinarjev izdatkov na zavarovanca za potrebe invalidsko-pojninskega sklada. Kakšna je struktura teh izdatkov?

»Za starostne, invalidske in družinske pokojnine, za varstveni dodatek upokojencem, za invalidnine ter za dodatek za pomoč in postrežbo upokojencem, pride na zavarovanca 1609 novih dinarjev, ali 81,7% od skupnih izdatkov; za zdravstveno varstvo upokojencev je prispeval en zavarovanec 183 novih dinarjev, to je 9,3% od celotnih izdatkov; 89 novih dinarjev ali 4,5% je bilo porabljenih za stanovanjski prispevek in rekreacijo upokojencev, 23 novih dinarjev ali 1,2% je sklad potrošil za povračilo zavodom za opravljeno delo, preostalih 65 dinarjev ali 3,3% so drugi izdatki, v katerih so zajeti: premija za obvezno pozavarovanje, stroški samouprave, stroški denarnega in plačilnega prometa, obresti od kreditov itd.«

Ali je bilo potrošenih del sredstev tudi za nekatere druge namene? Zavarovanci namreč očitajo socialnemu zavarovanju, da zbrana sredstva od aktivnih zavarovancev troši za druge namene?

»Do leta 1953 je bilo socialno zavarovanje etatizirano. Izdatke za socialno zavarovanje je pokrival proračun. V tej dobi so bila sredstva socialnega zavarovanja del splošne akumulacije in so sredstva nabrana iz prispevka, kolikor so dohodki presežali izdatke, ostala v splošni akumulaciji. Ko je bilo socialno zavarovanje deetatizirano in organizirano na načelih samoupravljanja, se je financiralo izključno s prispevki zavarovancev vse do konca leta 1964. Do konca leta 1962 so narasli primanjkljaji v invalidsko-pojninskem zavarovanju v znesku 11 milijard starih dinarjev. Ta primanjkljaj je bil pokrit z brezobrestnim posojilom vendar z obvezo, da sklad pokrite ta primanjkljaj v razdobju 10 let, kar pomeni, da mora sklad plačati iz tega naslova vsako leto 1 milijardo 135 tisoč starih dinarjev. Do letošnjega leta je plačanih 7 obrokov, trije obroki bodo plačani v naslednjih letih.

Očitek, da sklad troši svoja sredstva v druge namene, ni utemeljen.

V obdobju od leta 1962 do 1964 je bila prispevna stopnja osnovnega prispevka tako visoka, da so bili dohodki sklada večji od izdatkov. V tem času je sklad nabral rezerve, s katerimi pokriva primanjkljaje, ki nastajajo od reforme sem. Na koncu letošnjega leta bo ostalo od teh rezerv samo še 110 milijonov novih dinarjev. Ta znesek pa v prihodnjem letu ne bo zadoščal niti za obratna sredstva, ker bo potrebnih skladu za sprotno poslovanje približno 120 milijonov novih dinarjev. Del rezerve, in sicer 28,5 milijona novih dinarjev, je oročen pri banki. Ker sklad nima zadostnih likvidnih sredstev, uporablja za obratna sredstva 30 milijonov novih dinarjev iz sredstev, ki se naberejo iz 4-odstotnega stanovanjskega prispevka od neto pokojnin. Teh 30 milijonov dinarjev bo sklad vrnil stanovanjskemu skladu, ko bodo oročena sredstva rezerve.

Tudi leto 1968 bo sklad zaključil s primanjkljajem, v znesku približno 21,5 milijona novih dinarjev. Po pokritju tega primanjkljaja bo na skladu na koncu leta, kot že rečeno, še približno 110 milijonov novih dinarjev rezerve. Če vemo, da bo skladu potrebnih v letu 1969 približno 120 milijonov obratnih sredstev, je rezerva v tolikšni višini neznatna spričd tega, ker bodo znašali predvideni izdatki sklada za leto 1969 dobrih 1450 milijonov novih dinarjev. Vse to kaže, da je invalidsko-pojninsko zavarovanje v kritičnem položaju, zato je financiranje tega zavarovanja osrednje vprašanje napovedane revizije pokojninskega sistema.

Koliko drži trditve, da delitev sredstev sklada ne ustreza prispevkom zavarovancev oziroma, da je mnogo upokojencev, ki so veliko premalo ali pa nič prispevali za pokojninsko zavarovanje, imajo pa vkljub temu zagotovljene pokojnine?

»Po osvoboditvi je morala naša socialistična skupnost rešiti vrsto zelo perečih in težkih vprašanj. Mnogo teh vprašanj je bilo rešenih preko pokojninskega zavarovanja. V dobi etatiziranega socialnega zavarovanja ni bilo posebno pomembno, ali se ta vprašanja rešujejo preko pokojninskega zavarovanja ali drugače. Znano je, da so si delavci izborili zavarovanje za osemoglost, starost in smrt šele s 1. 9. 1937. To zavarovanje je bilo borno, saj je znašal prispevek samo 3% od zavarovane mezd. Vse rezerve, razen tistega dela sredstev, ki so bila vložena v nepremičnine, na primer blok nebotičnika v Ljubljani, so popolnoma propadle. Po osvoboditvi je začelo socialno zavarovanje iz nič. Jasno je, da pokojninsko zavarovanje ni moglo v socialistični družbeni ureditvi vztrajati na principu zavarovanja, to je, da bi se za pokojnino štela le zaposlitev, ko je bil prispevek plačan, temveč se je moralo postaviti na princip zaposlitve. To pomeni, da se za pokojnino šteje čas, ko je bil zavarovanec zaposlen, ne glede na to ali je bil prej pokojninsko zavarovan ali ne. S tem je prevzelo pokojninsko zavarovanje ogromna bremena. Po nacionalizaciji je bilo potrebno rešiti vprašanje vzdrževanja tistih starejših ljudi, ki so nekaj opravljali samostojne poklice, vendar niso bili kapitalisti. To vprašanje je bilo rešeno tako, da se je tem ljudem ob določenih pogojih štel tudi čas, cel ali deloma, opravljanja samostojnega poklica, za pokojnino. Kmečki delavci, viničarji itd., niso bili obvezani na zavarovanje po predpisih predvojnne Jugoslavije, čeprav so bili v delovnem razmerju, ali vsaj v razmerju, ki je temu zelo podobno. Tudi te obveznosti, ki jih je moralo prevzeti pokojninsko zavarovanje, niso majhne, saj pride na vsakega upokojenca povprečno po dve leti take pokojninske dobe, ki ne izhaja iz delovnega razmerja. Toliko je upravičena trditev, da pokojnine prejema upokojenci, ki so zelo malo prispevali v sklad pokojninskega zavarovanja. Toda, če upoštevamo princip zavarovanja, ne pa princip zaposlitve, potem velja ta očitek za vse upokojence, torej tudi za delavce, ki do leta 1937 niso plačevali nobenih prispevkov za pokojninsko zavarovanje.

Z uveljavitvijo novega sistema pokojninskega zavarovanja v letu 1965 je postavljeno pokojninsko zavarovanje na ekonomske oziroma zavarovalne principe. Vprašanje je od kod financirati obveznosti, ki ne izvirajo iz zavarovanja iz preteklosti. Za borbe NOV in še nekatere druge obveznosti, vračajo sredstva družbeno politične skupnosti (federacija in republike). Za preostale obveznosti sklada iz preteklosti, ki ne izhajajo iz minulega dela starih upokojencev, temveč iz socialnih ukrepov skupnosti, je ostalo vprašanje financiranja odprto oziroma tudi te obveznosti pokrivajo aktivni zavarovanci iz svojih prispevkov. Tudi ta problem bo potrebno rešiti v napovedani reviziji pokojninskega sistema.

Prihodnjič: od kod izvirajo visoke razlike med »stariimi« in »novimi« upokojenci in ali so te razlike utemeljene?

I. VRHOVČAK

KONFERENCA PREDSEDNIKOV OBČINSKIH IN MEDOBČINSKIH ODBOROV SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Uskladimo akcijo

Republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je imel minuli torek konferenco s predsedniki občinskih in medobčinskih odborov tega strokovnega sindikata. Potrebo po takem razgovoru je narekovala nujnost usklajevanja akcije znotraj celotnega sindikata delavcev družbenih dejavnosti. Zato je med najpomembnejše točke dnevnega reda sodil dogovor o programu nalog občinskih in medobčinskih odborov v okviru programa nalog RO, kakor tudi dogovor o akcijah občinskih in medobčinskih odborov in osnovnih sindikalnih organizacij v zvezi z družbenim in samoupravnim dogovarjanjem. Poleg tega pa so še razpravljali o noveli zakona o novem delovnem času in o nekaterih priporočilih za delo pristojnega Centralnega odbora.

Ker so občinski in medobčinski odbori že sodelovali pri oblikovanju programa nalog republiškega odbora za obdobje 1968/69, je akcija celotnega sindikata delavcev družbenih dejavnosti že v tem dokumentu usmerjena in usklajena, pri čemer pa tudi program nalog nakazuje, katere naloge bo morala učinkovito in konkretno reševati na posameznih družbenih ravneh. Ker je program nalog konkreten, si brez velikega prizadevanja občinskih, medobčinskih odborov in osnovnih sindikalnih organizacij njegovo uresničitev ni mogoče predstavljati. Pisali smo že o šestih poglavjih, zdaj že znanih nalogah, ki vse terjajo povečano politično akcijo tam, kjer se neposredno življenje delavcev družbenih dejavnosti odvija. Kritično preverjanje zapisanih in v praksi uveljavljenih samoupravnih odnosov znotraj delovnih organizacij kakor odnosov družba—služba ter oblikovanje predlogov za izboljšanje samoupravnih predpisov in vsakodnevnih praks; za isto kritično preverjanje gre na področju notranje delitve dohodka; gre za kritično ocenjevanje nadurnega in honorarnega dela, njegovo omejitve ali ukinitve v neutemeljenih primerih (v šolstvu in v zdravstvu bo delno gotovo še potrebno); v pripravah na občne zbere bi morali poskrbeti za tak nov vodstveni kader, ki bo sposoben uveljaviti politiko sindikata in izvesti potrebne akcije; osnovne organizacije in občinska vodstva bodo morala več skrbni posvetiti tistim problemom, ki zadevajo kvaliteto dela, kajti ta vprašanja so spričo dosedanjih

materialnih težav vedno ostajala v ozadju; končno pa bodo morale osnovne organizacije in občinska vodstva tudi s konkretno akcijo bolj uveljavljati zaščitno vlogo sindikata.

Programi nalog nekaterih občinskih odborov, ki so že pripravljene, kažejo, da je osnovna vsebinska usmeritev enotna, da pa so programi premalo konkretni in ne povedo, za kakšne akcije gre, kdo in kako jih bo izvajal in seveda tudi približno v kakšnem času. Ti programi tudi več ali manj ne obsegajo vseh družbenih dejavnosti, dajejo včasih pretirano prioriteto npr. šolstvu, čeprav je res, da bodo nekatera področja dejavnosti zaradi objektivnih pogojev še morala biti bolj v ospredju pozornosti sindikata (šolstvo, zdravstvo). Tem pomanjkljivostim bi se morali izogniti, zlasti programi nalog osnovnih organizacij bi morali biti zelo konkretni.

Dogovorili so se, da bodo do 15. novembra vsi občinski odbori pripravili svoje programe nalog, RO pa jih bo vse v celoti razmnožil in posredoval občinskim vodstvom kot gradivo za izmenjavo izkušenj. Sklenili so tudi okrepiti medsebojne stike, zlasti tudi z osnovnimi organizacijami, kar vse naj bi služilo večjemu medsebojnemu informiranju in medsebojni pomoči. Razprava je ilustrirala tudi težave, na katere bodo občinski odbori in osnovne organizacije gotovo naleteli pri izvajanju svojih akcij. Politična akcija bo gotovo naporna, brez težav ne bo. Pri tem pa je važno, so poudarili, da postane občinski odbor tista vez med osnovnimi organizacijami in drugimi vodstvi, ki bo uveljavljala interese članstva, ki bo mobilna in odzivna tako znotraj sindikata kot v širšem družbenem prostoru in ki bo tudi nudila podporo tistim, ki bodo le-te potrebni ob razreševanju različnih konfliktnih situacij.

V JAVNOSTI PREMALO POZNAN ZAKON

Zdaj, ko je družbeni dogovor uzakonjen, ko je RO pri predsednikih pristojnih zborov skupščine SRS že vložil zahtevo po družbenem dogovoru za sedem področij (o tem smo že pisali) in ko bi naj tudi občinski odbori najkasneje do začetakta decembra vložili zahtevo po družbenem dogovoru pri občinskih skupščinah zlasti za področja osnovnega šolstva, otroškega varstva in kulturnih dejavnosti, ugotavljajo, da je javnost malo seznanjena s temeljnimi zakonom o dohodku v delovnih organizacijah, ki uza-

konja tudi družbeni dogovor in samoupravni dogovor kot tisti odnos, ki naj bi na področju družbenih dejavnosti tudi vnesel več reda. Tisk je o predlogih zakona več pisal kot o zakonu samem, zato je način urejanja odnosov v družbenih dejavnostih preko družbenega dogovora ljudem precej neznan. Na konferenci smo zato slišali tiste, ki verjamejo, da je to pot postopnega in hitrejšega urejanja odnosov, in one, ki v družbeni dogovor ne verjamejo in so precej pesimisti. Razprava je bila precej vroča, polemična, pesimizem pa je pri nekaterih

globoko zakoreninjen zaradi dolgoletnega kopičenja problemov (neutemeljene razlike v dohodku in osebnih dohodkih v šolstvu npr.) in zaradi še precejšnjega nerazpoloženja med prosvetnimi delavci. Povedati je namreč treba, da je vsa polemika pravzaprav bila zaradi osnovnega šolstva, za katero naj bi občinski partnerji sklenili družbeni dogovor, nacionalna skupnost pa pravzaprav že ureja svoje obveznosti do tega šolstva z dogovorom med RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije in Republiško izobraževalno skupnostjo o minimalnih osebnih dohodkih in o načinu dopolnjevanja sredstev temeljnimi izobraževalnim skupnostim za osnovno šolstvo. Zato bi le kazalo pesimizem zamenjati z aktivno akcijo občinskih sindikalnih odborov, ki lahko pospešijo, da se problemi osnovnega šolstva z družbenim dogovorom začno reševati na zakoniti osnovi. S. G.

PIJTE!

DELMAY'S

TONIC WATER

Brezalkoholna pijača z dodatkom kinina
Agraria Koper

ODLIČNA SAMOSTOJNA PIJAČA
IZREDNA ZA MEŠANJE Z ALKOHOLNIMI PIJAČAMI

Takojšnja dobava osebnih vozil

WARTBURG 1000 Standard, cena 22.500 N-din
fco Ljubljana
MOSKVIČ tip 408, cena 23.900 N-din fco Sarajevo
ŠKODA Octavia, cena 21.800 N-din fco Beograd

Pri nakupu zgoraj navedenih vozil odobravamo potrošniški kredit v največjem znesku 10.000 N-din, brez pologa in brez porokov.

Vse informacije daje in se priporoča

volan ljubljana
k e r s n i k o v a 6

telefon 311-734

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo, izdaja CŽP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, pošti predal 813/VL, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-486. — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Narodna je četrtletna 650 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini. — Tisk in kilešje CŽP »Ljudska pravica«, Ljubljana

NI SKUPNEGA TIRA ZA IZDELOVALCE SVINJSKEGA USNJA IN ZA PREDELOVALNA PODJETJA

Vsak po svoje, za vse dobro?

Kaj pravijo v domžalskem TOKU in kaj v kamniški in vrhniški usnjarni o preskrbi s surovinami

V zapisu s seje sveta za tekstilno in usnjarsko-predelevalno industrijo pri republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije smo pred kratkim objavili tudi informacijo, da TOKO Domžale hoče nočes mora preusmerjati proizvodnjo, ker usnjarni na Vrhnikih in v Kamniku ne dobavljata potrebnih surovin. TOKO zaradi tega izgublja težko priborjena zunanja tržišča.

»JE ŽE RES, AMPAK...«
Novica je preveč zaskrbljujoča, da je ne bi preverili v vseh treh prizadetih podjetjih. Pot je kakpak najprej vodila v TOKO. Direktor te tovarne Janjo nam je dejal:

»Naša tovarna se je v tujini uveljavila predvsem z izdelki iz svinjskega usnja. Zato, ker zdaj dobivamo vse manj usnja, smo prisiljeni odpraviti pogodbe in obnem preusmerjati proizvodnjo. Res je, da si usnjarne zavoljo spremenjenega načina vzreje prašičev čedalje težje zagotavljajo kvaliteten kožo, res pa je tudi, da bi s podrobnejšim sortiranjem surovih kož verjetno lahko zbrale tisto kvaliteto, ki je potrebna za predelavo v gladko usnjo, kakršno potrebujemo mi. Je pa še tretje dejstvo, glede katerega nas nihče ne more prepričati, da ne bi bilo točno. Tako vrhniška kot kamniška usnjarna sta se namreč preusmerili v skoraj izključno proizvodnjo velurjev. Le-te pa je iz razpoložljivih surovin lažje izdelovati, razen tega pa dosega na svetovnem trgu tudi visoko prodajno ceno.

Zaradi vsega tega nam ne preostaja drugega, kot da preusmerjamo proizvodnjo. Spet bomo v večji meri izdelovali galanterijsko blago iz telečjega in govejega boksa in drugih klasičnih ter umetnih materialov. Toda če smo z izdelki iz svinjskega usnja predstavljali bolj ali manj ekskluzivnega dobavitelja na svetovnem trgu, se ob spremenjenem proizvodnem programu na istem trgu srečujemo z neprimerno hujšo konkurenco. Resnici na ljubo moram priznati, da vse kaže, da bo taka proizvodnja za nas komercialno vseeno bolj zanimiva, kot pa je bila predelava svinjskega usnja, kar seveda nameravamo v prihodnje še obdržati v programu, vendar v manjšem obsegu, pač odvisno od razpoložljivih surovin. Proizvodnja ekskluzivnih izdelkov je namreč kljub vsemu draga, ker so serije majhne. Zato pa pri večjih serijah obicer manjši stopnji akumulacije vendarle lahko ustvarjamo večji dohodek. Računamo, da bo naš izvoz v zahodne države, ki bo letos dosegel kakih 200.000 dolarjev, že v enem ali dveh letih spet za pol milijona dolarjev višji in bo dosegel raven iz leta 1964, ko je nastopila kriza pri preskrbi s kvalitetenim svinjskim usnjem.

Ce upoštevamo vsa ta dejstva, je položaj torej naslednji: pomanjkanje svinjskega usnja in s tem povezana preusmeritev proizvodnje nam po svoje tudi koristi, ker prehajamo od ekskluzivnih artiklov v večje serije posameznih izdelkov.

»TOLIKO KOT ZMOREMO!«
Direktor Industrije usnja na Vrhnikih Jože Debevc in direktor Tovarne usnja Kamnik Stane Simšič sta na naše vprašanje v zvezi z opisanimi problemi tovarne TOKO odgovorila v bistvu enako. Četudi bi namreč ti dve podjetji imeli komercialni interes za izdelovanje gladkega svinjskega usnja, čigar proizvodnja pa ni tako donosna kot proizvodnja velurjev, tega ne bi mogli storiti, ker primanjkuje kvaliteten surovin. Surove kože, ki jih dobivata ti dve usnjarni, so iz dneva v dan slabše. Na to vpliva sedanjí farmaki način vzreje prašičev. Še pred leti je bilo drugače. Usnjarni sta namreč surove kože zvečine prek odkupovalnih podjetij dobivali od individualnih rejcev. Le-ti na živali pa-

zijo, zato kože teh prašičev niso odrgnjene ali kako drugače poškodovane, kar je skoraj pravilo pri farmaki vzreji prašičev. Pri sedanjih surovih kožah je torej mogoče šele med predelavo ugotoviti, v kakšne končne izdelke jih bodo lahko predelali, medtem ko so še pred tremi-štirimi leti to lahko že vnaprej in dokaj natančno predvidevali. Rezultat tako spremenjenih razmer pa je, da obe usnjarni — ne glede na podpisane pogodbe s tovarno TOKO — lahko dobavita le dejansko razpoložljive količine.

Gre pa še za drug problem, ki prav tako še ni razrešen: za gladko svinjsko usnjo se zanimajo tudi na tujem trgu. Obema usnjarnama je sicer vseeno, ali blago prodajata tujim kupcem ali pa tovarni TOKO in drugim galanterijskim podjetjem. Zaradi tega bi bilo logično, da bi TOKO surovino vsaj delno plačal z devizami, vendar na to ne pristane. Zato morate tako vrhniška kot kamniška usnjarna upoštevati predvsem lastne komercialne interese in bosta letos izvozili skupaj že za 3,5 milijona dolarjev velurja in še drugih vrst svinjskega usnja.

ZARES VSE DOBRO IN PRAV?

Iz navedenih razlogov lahko povzamemo, da so vsa tri podjetja navzlic spremenjenim razmeram vendarle našla lastno računico. Problema torej ni ali pa ga vsaj ne bi smelo biti. Vendar menimo, da ni čisto tako. Na trgu z usnjem namreč velja pravilo, da se od časa do časa uveljavljajo različni modni izdelki, v našem primeru in trenutno različni velurji, da pa klasično gladko usnjo vendarle konstantno ostaja v proizvodnem programu. Kakor torej usnjarnjem z Vrhnikih in iz Kamnika želimo, da bi konjunktura velurjev še dolgo trajala, se vendarle vprašujemo, ali je zavoljo trenutnih komercialnih interesov teh dveh tovarn, ki proizvajata več kot 90 odstotkov vsega svinjskega usnja v državi potrebno tveganje, da TOKO povsem izgubi težko pridobljeno zunanje tržišče. Ponavljamo namreč, da obe usnjarni gladko usnjo, kakršno bi potreboval TOKO, vseeno izvažata. Torej ga je iz razpoložljivih surovin mogoče izdelati, čeprav verjetno z večjim trudom. Zato je vprašanje, ali bo domače podjetje domačemu dobavitelju surovino plačevalo z devizami ali ne, v tem primeru drugotnega pomena. Jasno pa je, da bodo omenjena podjetja v prihodnje enake ali povečane poslovne uspehe dosegla z neprimerno večjim trudom, kot bi jih lahko, če bi med njimi prevladal čut za skupne interese. Krivca za morebitne bodoče težave torej ne bi smeli iskati v gospodarskem sistemu, ampak predvsem pri sebi, pri trenutnih interesih in koristih. —mG

INTEGRACIJSKI PROCES NA SLOVENSKI OBALI

Za zdaj: gostinci in trgovci

Združevanje ni več politično geslo, temveč ekonomsko pogojeno spoznanje

Na zadnjem plenumu obalnega sindikalnega sveta v Kopru so člani razpravljali o gospodarjenju v prvem polletju letos. O tem smo poročali že v prejšnji številki Delavske enotnosti. Tedaj so člani plenuma dobršen del razprave posvetili tudi integracijskim procesom na obali. K temu so jih napolnile dokaj neurejene razmere v posameznih panogah, ki pa so temeljne za gospodarstvo na obalnem področju.

ZDRUŽITEV HOTELOV V PORTOROŽU

»Združitev, ki jo pripravljajo hoteli v Portorožu, bi lahko prinesla slovenski obali močno gostinsko podjetje z velikimi

perspektivami tudi na širšem območju.« je kasneje v razgovoru dejal Andrej Grahor, predsednik gospodarske komisije pri obalnem sindikalnem svetu v Kopru. »Trenutne težave ali koristi posameznih delovnih organizacij, pa ne bi smele zavreči ali celo preprečiti te združitve. Lani je takšno dilemo premagal kolektiv hotela Palace in lahko samo upamo, da bo letos tudi v hotelu Central tako. Prav združitev bi morala še izboljšati dobre poslovne odnose teh hotelov z drugimi poslovnimi partnerji, ki mislijo resno, ne pa samo na pridobivanje deviznih kvot in trenutne koristi.« je še dodal Andrej Grahor.

Med gostinskimi delovnimi organizacijami na slovenski obali ni aktualna le združitev portoroških hotelov, ponujajo se možnosti za združitev drugih podobnih gostinskih delovnih organizacij zlasti v koprski

občini. Integracijo gostinstva bi namreč dosegli, da ne bi vsako koprsko gostinsko podjetje hotelo imeti vse gostinske, turistične in druge objekte, kot se na primer dogaja zdaj, ko tri gostinska podjetja pripravljajo gradnjo treh zimskih bazenov. Prav zaradi tega je bila upravičena pripomba koprskih sindikatov na zadnjem plenumu, da bi bilo treba pri investicijah v turistične in gostinske objekte temeljito razmisliti, preden jih začnejo graditi.

TUDI TRGOVCI MISLIJO NA ZDRUŽITEV

Drugo spodbudno vest o integraciji je slišati s strani koprskih trgovcev.

Dejstvo je, da se je trgovina v Kopru v zadnjih letih močno razvila. Obnovili in razširili so mnogo lokalov ter zgradili precej novih. Trgovci zatrjujejo, da je sedaj v kopr-

ski občini dovolj prodajnega prostora. Toda še vse premalo je specializiranih trgovin za turistično območje, kakršno je koprsko. Zavoljo tega že razmišljajo, kako bi zadovoljili vse bolj izbirčne domače potrošnike in tuje kupce. Vsako posamezno trgovsko podjetje v Kopru pa ni dovolj močno, da bi bilo kos vsem zahtevam in potrebam. Zaradi tega so predstavniki trgovskih podjetij »Soča«, »Tehnobar« in »Mavrica« že začeli razgovore o integraciji v eno, a močno trgovsko organizacijo. Posebne skupine strokovnjakov so že začele pripravljati analizo tržišča. Ko bodo člani vseh teh kolektivov seznanjeni s prednostmi, ki jih bo prinesla združitev ne samo njim, marveč nadaljnemu razvoju trgovske dejavnosti na obalnem območju, se bodo o združitvi izrekli na referendumih.

M. Z.

VINKO BEATNIK

Šoferji, lastniki osebnih avtomobilov

nesreče ne morete preprečiti — lahko pa zmanjšate posledice

Z VARNOSTNIM PASOM TAP

Varnostne pasove za vse tipe osebnih avtomobilov proizvaja in nudi po konkurenčni ceni samo za 100 din za pas

TOVARNA AVTOOPREME PTUJ

ZLATA KOŠUTA ZA RADOVLJIŠKO ALMIRO

Letos na prvi stopnici

Radovljiška Almira se je letos povzpela na najvišjo stopnico usvarjalcev in proizvajalcev trikotažnih izdelkov

Na tradicionalnem beograjskem sejmu »Moda v svetu« je dobila tovarna Almira najvišje priznanje — zlato košuto za razstavljeni volneni komplet.

»Ob takih priložnostih je potrebno pokazati na ves orkester.« je v prisposobi dejal Mirko Kavčič, direktor Almire, ko sem mu omenila zlato košuto. Pri tem je posebej pohvalil kreatorko nagrajenega modela akademsko slikarko Vesno Gaberščik, lansko diplomantko, tehnike in mojstre vzorčnega oddelka in celoten kolektiv. Vsak član kolektiva po svoje pomaga vsak dan, pa tudi ob največjih preizkušnjah, kot je nedavni beograjski sejem, k uspehu Almire. Zato sem pogovor z direktorjem Mirkom Kavčičem izrabila za vsestransko inventuro gospodarskih in poslovnih uspehov tega kolektiva.

Zlata košuta najbrž ne bi bila tako blesteča trofej kolektiva Almire, če si ne bi kolektiv prizadeval ustvariti v redni proizvodnji vabljenih, kakovostnih in praktičnih izdelkov, ki jih bo potrošnik rad kupoval. To je za moderno tržno gospodarstvo še kako pomembno. Temu pravi Miro Kavčič še drugače: »Boljšo perspektivo podjetja si je potrebno ustvariti s pomočjo potrošnika.«

In kakšne vezi lahko povezujejo proizvajalca in potrošnika? V Almiri pravijo: »Potrošnika skušamo vedno znova prisesteti z novimi modeli, predvsem pa z novimi materiali. Prvi smo uvedli v proizvodnjo prvi škotski shetland. Pri tem nam je priskočil na pomoč naš kooperant, avstrijski proizvajalec trikotaže za vmesno obdelavo — apretiranjem, s čimer postane volna blaga in mehka. V načrtu pa imamo še druge materiale: naravni angleški kašmir in lamswool. Redno že izdelujemo oblačila iz čistega 100-odstotnega dralonja, ki ga proizvaja firma Bayer.«

POZITIVNA DEVIZNA BILANCA

Almira sega torej po tujih surovinah za svoje izdelke. Ščasoma so ji postala kišla jabolka domačih nekalitnih surovin, tako pravijo, vseeno prekislila. Zato uvažajo zdaj 80 odstotkov vseh surovin. Ključ za tako velikopotezno poslovno politiko so si izdelali pred petimi leti.

»Tedaj smo sklenili, da se mora tovarna z izvozom svojih

izdelkov devizno osamosvojiti.« pravi direktor Miro Kavčič. »Leta 1964 smo prodali na tuja tržišča 11.000 kosov pletenin, letos do konca septembra pa že 70.000 kosov ali za 38% več kot lani v enakem obdobju. Izvoz pomeni približno dobro tretjino celotne proizvodnje.«

»Oklenili smo se večjih izvoznih podjetij, ki imajo kadrovske in druge možnosti za raziskavo tržišča in ki so specializirana za prodajo trikotaže.« nadaljuje tovariš Kavčič. »Uspeli smo. Ustvarili smo si pozitivno bilanco, zato tudi nimamo težav pri nakupu visoko kvaliteten surovin.«

In druga stran te finančne medalje?

»Čistega dohodka na tujem trgu ni iskati, z iztržkom na tujem tržišču pokrivamo le ožjo reprodukcijo. S tem pa ni rečeno, da zato odiramo domačega potrošnika. Zmanjšali smo apetite po skladih in to po zaslugi boljše investicijske politike. Za vse večje investicije dobimo kredite. Dokopali smo se do tja, da vemo, koliko dohodka moramo ustvariti, da ne zamenjamo modernizacije. Zato ustvarja naše podjetje najvišjo stopnjo amortizacije v stroki.«

Letos praznuje Almira 20. obletnico obstoja. Mlad kolektiv je v zadnjih štirih letih opravil zrelostni izpit. O tem pričajo podatki: v štirih letih so povečali proizvodnjo za trikrat, pri tem pa se je zmanjšalo število zaposlenih za 21%. Investicije imajo v tem uspehu le 17 odstotkov zasluge. Vse drugo so opravile notranje rezerve. »Prej nismo delali niti v pol-

nih dveh izmenah, sedaj teče proizvodnja v štirih izmenah. Uvedli smo specializirano proizvodnjo po obratih. Prej smo po obratih proizvajali vsi vse, danes je vsak obrat zaključena tehnološka in proizvodna celota, ki samostojno ugotavlja dohodek, vendar pa smo ohranili centralno delitev dohodka. Dva obrata, ki delata izključno za izvoz, sta tako udeležena z enakim odstotkom v dohodku kot preostali obrati.«

Osební dohodki v radovljiški Almiri sicer naraščajo, vendar se ne morejo primerjati z vrhom slovenskih trikotažarjev. Direktor Kavčič je povedal, da znaša letošnje devetmesečno povprečje 750 novih dinarjev, kar je za 3% več kot lani v tem obdobju. Razponi niso veliki, res pa je, da v Almiri strokovnjake sorazmerno dobro nagrajujejo. Če bi postregali finančne rezerve, bi si seveda lahko odrezali debelejši kos kruha, toda misliti je potrebno na jutri.

ŠTIRIKRAT VEČ STROKOVNJAKOV IN MEDNARODNA KOOPERACIJA

Gre za čvrsto kooperacijo s podobnim proizvajalcem v Avstriji.

»Začeli smo z lohnim poslom in prešli na čvrsto enakopravno kooperacijo, od katere imata oba partnerja koristi, še posebno pomembne pa so te koristi za nas. Sodelujemo na dveh področjih: avstrijski kooperant izobražuje naše kadre in nam pomaga z najnovejšim tehnološkim postopkom pri plemenitnji naših izdelkov. S tem smo si zagotovili 100-odstotno kvaliteto, ki jo je mogoče doseči v najkrajšem času z modernimi tehnologijami. Stalno so na specializaciji dve do tri delavke, ki se po sedmih mesecih visoko usposobljene vrnejo v domačo proizvodnjo.«

Na prvi naslednji seji bo direktor Miro Kavčič predal zlato košuto delavskemu svetu, najvišjemu samoupravnemu organu kolektiva. To odklikovanje je dobil kolektiv za komplet, ki ga sestavljajo: plašč, bluza, krilo, šal in baretka. I. V.

Kako pridelujemo in delimo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izdatki za zvezne organe v primerjavi s celotnim družbenim proizvodom so znašali 0,1 odstotka, izdatki za narodno obrambo 5,5%, dopolnilna sredstva nerazvitim republikam za proračune 1,7%, sredstva za investicije v nerazvito področja 1,5% in za odplačila inozemskih dolgov 1,5%. Vsa to skupaj pomeni kakih 11%. Pri tem nastaja razlika za približno 2%. Zanimivo je, da znaša vsota investicij, ki jo je v zadnjih dveh, treh letih po srednjeročnem planu federacija prebrala oziroma najprej zbrala in potem distribuirala 2,6% od celotnega družbenega proizvoda Jugoslavije.

In ponazoritev posledic, ki jih povzroča takšna delitev!

Delež delovnih organizacij v družbenem proizvodu se je znižal od 64,4% v letu 1966 na 63,4% v letu 1967 ter na 62,0% v prvem polletju letos. Letos so bile stopnje prispevkov od osebnega dohodka za 1,5 točke višje kot v drugih republikah.

V letu 1964 je bil indeksovski povprečni osebni dohodek v Sloveniji v primerjavi s SFRJ 130 ter je bil v glavnem tudi v skladu z razliko v produktivnosti dela. To razmerje pa se je v letu 1965 zmanjšalo na indeks 124, v letu 1966 na 119, v letu 1967 na 116 in v letu 1968 na indeks 114. Če upoštevamo, da znaša indeksovski produktivnosti dela v Sloveniji v primerjavi z Jugoslavijo 124, potem vidimo, da je oblika osebni dohodkov v Sloveniji razmeroma neugodna. To se še bolj zaostruje, če upoštevamo, da so življenjski stroški v Sloveniji po podatkih sindikatov za približno 9% višji kot v državnem povprečju.

Vse te številke prepričljivo dokazujejo, da se je obremenitev gospodarstva na račun zveznih in republiških potreb v Sloveniji zadnja leta občutno povečala, hkrati pa se znižala raven osebni dohodkov v primerjavi z doseženo produktivnostjo dela. To pomeni, da s sistemskimi ukrepi nismo uspeli uveljaviti načela reforme tudi na področju delitve, še več, da delitev ustvarjenega družbenega proizvoda pogosto še ni racionalna, ni ekonomsko utemeljena in tako tudi ni usklajena z nameni naše gospodarske in družbene reforme.

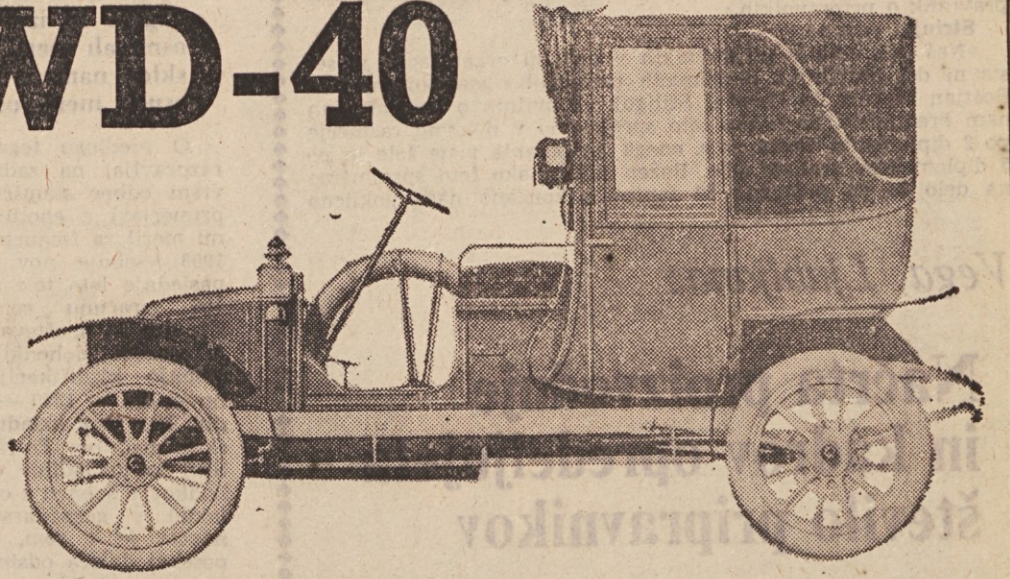
Vendar pa še prav nič ne kaže, da bi želeli zvezni organi delitev družbenega proizvoda uskladiti z načeli in nameni reforme. Kakor je znano, naj bi v prihodnjih letih vrtnili gospodarstvu iz zveznih sredstev 110 milijard dinarjev. Prav bi bilo, da bi ta denar prišel v roke gospodarstvu, da bi njegova poraba obradila čim več ekonomskih sadov. Toda v projekciji deviznega in zunanje trgovinskega režima je predvidenih več kot polovica teh sredstev za izvoz in za registriranje opreme in ladij, čeprav smo se na ravni zveze že dogovorili, naj bi s prebitkom v bilanci federacije plačevali predvsem obveznosti, ki jih je treba poravnati v zvezi z izpolnjevanjem srednjeročnega programa. Prav tako vidi ni posev v skladu z reformo stališče, naj bi družba zagotovila dvestotno višjo raven proizvodnje na nerazvitih območjih, še posebno ne ob delovstvu, ker sklad za nerazvite ne razpisuje posojil, pri katerih bi imela pravico ob ugodnih pogojih sodelovati v natečajih tudi podjetja z razvitih območij.

Iz vsega omenjenega sledi zahteva in naloga, da moramo čimprej tudi pridobivanje in delitev družbenega proizvoda na ravni zveze uskladiti z nameni naše gospodarske in družbene reforme.

UPORABLJAJTE

WD-40

IN TUDI VAŠ AVTO BO DOSEGEL TAKO STAROST

UPORABLJAJTE WD-40 • UPORABLJAJTE WD-40 • UPORABLJAJTE WD-40 • UPORABLJAJTE WD-40 •

- WD-40 lahko uporabite, kadar hočete hitro posušiti vlažni vžigalni sistem in olajšati start. Potrebno je samo, da ga razpršite po razdelilniku, grelnih vodih, svečkah in po površini akumulatorja. Tako boste ne samo odstranili vlago, marveč boste preprečili tudi preboj toka, ki ga povzroča kondenzirana vlaga. WD-40 lahko vbrizgate celo v notranjost razdelilnika: tako ga posušite in izboljšate električne lastnosti vžigalnega sistema.
- WD-40 penetrira, maže in odstranjuje vlago, zato je njegova uporabnost v avtomobilizmu res vsestranska. Ker naglo prodira in maže, vam je v veliko pomoč, kadar je treba odviti zarjavele vijake, matice kljuge, vođe brzinomera, sestavljive antene itd.
- WD-40 ne škoduje laku!

TUDI VI UPORABLJAJTE WD-40 • TUDI VI UPORABLJAJTE WD-40 • TUDI VI UPORABLJAJTE WD-40 •

KRKA
TOVARNA ZDRAVIL
NOVO MESTO

Ste slišali...

...da je podjetje Sloboda iz Čačka začelo proizvajati polavtomatske pralne stroje za 1500 N-dinarjev;

...da smo videli v Zagrebu na velesejmu sodobne pralne stroje Himo-Senking, sušilne stroje in moderne likalnike za razne servise. Največji likalniki lahko zlikajo do 200 kilogramov perila na uro, orjaški pralni stroji pa operejo tudi do 10.000 kilogramov perila dnevno;

... da je po podatkih zveznega zavoda za statistiko doseglo minulo leto število televizijskih naročnikov 1.014.100 v primerjavi s 777.300 v prejšnjem letu in 577.200 v letu 1965;

... da je gostota televizijskih naročnikov glede na število prebivalcev po posameznih republikah zelo različna; tako smo imeli v Sloveniji lani 152.100 televizijskih naročnikov, zdaj že dosegamo razmerje en televizor na 11 prebivalcev. Gostota televizijskih sprejemnikov v drugih republikah je precej manjša: v Hrvaški en televizor na 15,3

prebivalca, v Srbiji na 20,7, v Makedoniji na 21, v Črni gori na 37 in v BiH na 38,5 prebivalca;

... da število radijskih naročnikov veliko počasneje narašča kot število televizijskih naročnikov; lani je bilo v Jugoslaviji 3 milijone 115.000 radijskih naročnikov, kar je le za 112 tisoč več kakor prejšnje leto;

... da zdaj pride en radijski naročnik na 3,3 prebivalca, v Hrvaški na 5, v Srbiji na 7, v Makedoniji na 8,9, v BiH na 10,9 in v Črni gori na 11,7 prebivalca.

V dosedanjih poslovnih stroških gradbeništva so predstavljali osebni izdatki za delo na terenu med 15-20% osebnih prejemkov. Zaradi veljavne zakonodaje na tem področju, kjer je bilo obravnavanje terenskega dela prepuščeno samoupravnim odločitvam podjetja, si je gradbeništvo skušalo povečati svojo akumulacijo na račun dela osebnih prejemkov, ki niso bili obdavčeni. Pri tako široki možnosti obravnavanja terenskega dodatka, kot ga je dopuščal zakonodajalec, so marsikatera gradbena podjetja močno pretiravala in nekatera tudi v tem iskala rešitev pred likvidacijo. Pri reševanju ekonomske podjetja so poleg družbe, ki od dela osebnih prejemkov ni dobivala svojega deleža, vedno potegnili krajši konec tudi delavci, zaposleni v takšnem podjetju. Za čas boleznih in pri odhodu v pokoj so bili prikrajšani za del dohodka. Druga plat obravnavanja terenskega dodatka — kot elementa osebnega dohodka — pa je bil tudi odstop od delitve dohodka po delu. V praksi sta tako lahko dva delavca z enako storilnostjo in enako kvaliteto poslovanja v dveh različnih podjetjih dobila zelo različno plačilo po delu. Ali enako povedano: dobro in slabo podjetje, dober ali slab delavec sta lahko imela enak dohodek oziroma enak osebni dohodek.

Določila novega zakona o dohodku glede na oblikovanje in delitev dohodka in osebnega dohodka je zelo resno obdelal tudi že Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ki je, zavedajoč se posledic sedanjih razmer, pravilno predlagal posebno obravnavanje in dal poleg načelnih stališč že nekatere konkretne predloge, kot na primer: terenski dodatek naj bi ostal v višini funkcionalnih več stroškov — hrana, nastanitve, prevozi. Naloga vseh dejavnikov — od zbornice do sindikata — mora biti v tem, da ob izdelavi enotnih kriterijih za priznanje terenskega dodatka kot več stroških za delo na terenu poizkušamo preko pozitivnih predpisov, ki urejajo področje materialnih stroškov, doseči rešitev, ki bo veljala za vso državo.

V tem sestavku smo obravnavali le splošna določila novega zakona glede na spremenjeni pojem materialnih stroškov (terenski dodatki), v naslednji številki pa bomo prikazali nekaj konkretnih primerov, ponazorjenih z izračuni o vplivih sprememb na formiranje prodajne cene, akumulacije in osebnih dohodkov.

Med podjetji živilske industrije na območju Ljubljane je v zadnjem času najbolj uspešna ljubljanska tovarna hranil Kolinska. O tem pričajo tudi polletni rezultati gospodarjenja, saj je kolektiv Kolinske v prvem polletju letos v primerjavi z enakim obdobjem lani povečal dohodek kar za 27%. Takšni rezultati gospodarjenja so nedvomno odraz načrtnega gospodarjenja in razširjanja proizvodnje. Kot je znano, je pred nedavnim Kolinska začela proizvajati juhe po licenci tovarne Knorr. Na Šmartinski cesti v Ljubljani so že začeli z gradnjo novega obrata za izdelke iz Knorrovega proizvodnega programa.

V TRETJE DESETLETJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

NAJTEŽE: PRELOMITI S STARO MISELNOSTJO!

»Sodeč po vašem odgovoru, ste v STT to tudi znali storiti. Vseeno pa bi nas zanimalo podrobnosti o tem.«

»Ne da bi želel ali celo hotel hvaliti tisto, kar smo že dosegli, bi rad poudaril naslednje: stara miselnost je tisto, s čimer je najtežje prelomiti in od česar je v bistvu najbolj odvisno, kakšne poslovne uspehe bomo dosegli. Naj navedem samo dva primera:

V prejšnjem obdobju je vsak komercialist v naši tovarni menil, da je opravil svojo dolžnost, če je zbral dovolj naročil za tiste kapacitete, za katere odgovarja v imenu prodajne službe. Kakšna so bila ta naročila, kako so bila terminsko razporejena in podobna vprašanja — je bilo naj postranskega pomena. Še danes smo prišli tako daleč, da prizadeti začnemo spoznavati, da s smotno obdelavo trga namesto posamičnih naročil lahko sestavljamo, kot temu pravimo, večje ali manjše serije. Le-te sicer zahtevajo višja angažirana sredstva, česar ni vselej lahko zagotoviti, toda stroški, ki ob tem nastajajo, se poplačajo s tem, ker je serijska ter terminsko bolj zgoščena istovrstna proizvodnja in zato cenejša. To pa posredno vpliva tako na dohodek podjetja kot na konkurenčno sposobnost.

Se bolj zgovoren je naslednji primer: v naši tovarni smo razvili valjčke za gumijaste transporterje. Izdelovati smo jih nameravali velikoserijsko, torej kot končni izdelek. Temu se je in se še zoperstavlja naša prodajna služba. Utemeljuje namreč, da bi nam konkurenčna podjetja, ki bi odkupovala naše valjčke in jih vgrajevala v lastne, našim podobne izdelke, močeno konkurirala in bi zato težje prodajali naše transporterje.

Zaradi tega zdaj delamo po starem; valjčke vgrajujemo predvsem v lastne transporterje ali pa izvažamo, ker to ne ogroža interesov prodaje na domačem trgu. Za podjetje pa bi vendarle bilo bolje, če bi ravnali v tem primeru tako, kot smo prvotno predvidevali. Prepričan sem, da bo sčasoma — želel bi čimprej — to spoznala tudi naša prodaja.

PREMALO SODELOVANJA

»Iz vaših besed sledi, da naša podjetja strojogradnje med seboj še niso povezana in da to po nepotrebnem vpliva na drobljenje serij in s tem na povečane stroške. Kako je torej z zamisljivimi o tesnejšem povezovanju Metalne, Litostroja in vaše tovarne?«

»Dejstvo je, da verjetno prav zaradi stare mentalitete, o čemer sem že govoril, tovarne, ki jih omenjate, ne najdejo skup-

nega jezika tudi na komercialnem področju; v vsem drugem namreč že dlje tesno sodelujemo. Če iščem globlje vzroke za sedanje razmere, ko si na trgu konkuriramo v lastno škodo in po nepotrebnem, se ne morem izogniti vtisu, da eden važnejših vzrokov tiči tudi v regionalni razcepljenosti našega gospodarstva. STT nikoli ni gojil ambicij, da bi predstavljala enega temeljnih kamnov svoje regije, v kolikor sploh lahko govorimo o zasavski gospodarski regiji. Prav zaradi tega je bil in tudi ostane nekaj katalizator hotenji, ki se razpletajo v slovenskem gospodarskem prostoru. No, če bi hotel biti zloben, bi moral reči, da je vsemu

temu tako samo zaradi tega, ker nam gre še vedno predobro. Iz vseh teh mišljenj si zdaj lahko ustvarite lastno mišljenje. V svojem imenu in v imenu STT pa vendarle moram poudariti, da bomo, hočeš nočeš, morali poiskati skupno govorico. Če se povezuje Evropa, da bi lažje kljubovala vdoru ameriškega kapitala, si razdrobljenosti v našem gospodarskem prostoru — mislim na Jugoslavijo in ne samo na Slovenijo — ne bomo mogli več dolgo privoščiti!

RAZLIČNA MIŠLENJA O RAZVOJNIH PROGRAMIH

»Vsiljuje se misel, da podjetja strojogradnje med seboj ne sodelujejo dovolj tudi zaradi tega, ker še nimajo razvojnega programa te panoge. Je tako ali pa menite drugače?«

»Nekaj resnice je v tem. Vendar oprostite, če se v odgovoru na vprašanje omejim na to, kako STT pojmuje razvojne programe. Menimo namreč, da so sicer potrebne tudi študije, ki usklajujejo interese znotraj panoge in med panogami, oz. potrebe in možnosti. Vendar pa podjetjem nikakor ni treba čakati na trenutke, ko bi bile takšne načelne usmeritve tudi potrjene. V našem primeru je denimo tako, da ugotavljamo, da v nekaj letih po tistem, ko se v tujini uveljavi neka novost, enak izdelek postane zelo iskan tudi na domačem trgu. Ob spremljanju razvoja v svetu in ob sočasnem iskanju potencialnih bodoših kupcev novih izdelkov si torej sorazmerno lahko oblikujemo tudi lastno usmeritev. Ker takšno prakso dopolnjujemo še z lastnimi zamislimi in izboljšavami vsega fistega, kar se uveljavlja v tujini; ker tuje zamisli hkrati prilagajamo domačim potrebam, takšni naši usmeritvi tudi ni mogoče očitati, da bi bila zamudniška.« je zaključil inženir Rudi Babič.

MILAN GOVEKAR

DIPL. OEC. LEON REPOVŽ

VPLIV SPREMENB IN DOPOLNITEV NEKATERIH POMEMBNEJSIH ZAKONOV NA GRADBENIŠTVO

Predpisi, ki so bili spremenjeni in dopolnjeni v že sprejetih zakonih, ali pa tisti, ki se predlagajo v osnutkih zakonov, zelo odločno posegajo v široko področje gospodarjenja in samoupravnih odločitev v delovnih organizacijah. Zaradi aktualnosti bomo v nadaljevanju poskusili podati nekatere značilnosti spremenjene gospodarske zakonodaje s posebnim oziranjem na gradbeništvo.

TEMELJNI ZAKON O UGOTAVLJANJU IN DELITVI DOHODKA

S sprejetjem zakona, ki velja od 15. avgusta letos dalje in se bo razen nekaterih že takoj uporabljenih redkih sprememb — denimo določbe o finanstranju neinvesticijskih izdatkov skupne porabe — v tekočem letu in v breme dohodka, doseženega šele po zaključnem računu, in določbe o samoupravnih in družbenih dogovorih — uporabljal od 1. januarja 1969. leta, se spremeni tudi vsebina ugotavljanja in delitve dohodka. Celotni dohodek se sedaj ugotavlja na podlagi fakturirane realizacije in drugih dohodkov, ki so tudi rezultat poslovanja, kot na primer to velja za dohodek iz skupnega poslovanja več podjetij, obresti od vloženih ali posojenih sredstev; nasprotno pa prometni davek od prodaje na drobno ni več element celotnega dohodka.

Dohodek kot družbeno ekonomska kategorija ima sedaj kvaliteto prejšnjega neto produkta — novoustvarjene vrednosti — saj dodaja prejšnjemu pojmu dohodka še vse zakonske in pogodbeno obveznosti, ki so se doslej obravnavale kot stroški poslovanja. Dohodek dobimo sedaj tako, da od celotnega dohodka odbijemo materialne stroške in amortizacijo.

Ceprav so v zakonu še številne določbe, ki urejajo ugotavljanje in delitev zgoraj definirane dohodka, sta za panogo gradbeništva izrednega pomena dve področji, ki zahtevata posebno obravnavo in pregled konkretnih posledic sprejetih predpisov.

V nadaljevanju komentarja sprejetega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka bomo zato obravnavali:

- a) novi pojem materialnih stroškov in terenske dodatke
- b) obračun materialnih stroškov v breme celotnega dohodka glede na dobo nastanka stroškov ali dobo doseženega prometa.

Menim v celoti, da pomeni našeta problematika, čeprav ne bo mogoče veliko povedati, kako vpliva zakon na področje ekonomske gradbeništva, posebno kvaliteto v gospodarjenju med posameznimi podjetji gradbeništva, predvsem pa med gradbenimi in gradbeno-obrtniški in montažnimi podjetji, ter obenem tudi različne pogoje panoge gradbeništva v primerjavi z drugimi panogami gospodarstva.

Prilagoditve in pripravništvo

V »Vegi«, tovarni aparatov in instrumentov v Ljubljani, delata trenutno dva pripravnik, sta mi v našem četrem razgovoru na to temo povedala Boštjan Muraus, vodja kadrovske službe in Gabriel Sfiligoj dipl. oec., direktor splošnega sektorja.

»Oba stažirata pri nas komaj nekaj mesecev, zato bi vam zelo težko povedal, kako njuno pripravništvo konkretno izgleda,« je razgovor začel Boštjan Muraus. »Lahko pa pogledamo naš pravilnik o pripravnikih.«

Strinjaj sem se.

»Naš pravilnik o pripravnikih v delovni organizaciji je sestavljen del pravilnika o delovnih razmerjih,« sta pojasnjevala Boštjan Muraus in Gabriel Sfiligoj. »Pravilnik o pripravnikih nam predpisuje, da vsako leto sprejmemo v delovno razmerje po 2 diplomanta visoke šole, enega diplomanta višje šole in po 5 diplomantov srednje šole. Razen njih vsako leto sprejmemo na delo še po približno 30 fantov s končano našo poklicno

Vega, Ljubljana:

Načrta proizvodnje in kadrov opredeljujeta število pripravnikov

šolo. Ker so se ti delavci izučili že pri nas, jim seveda ni potrebno posebej stažirati.

Številka pa, ki sva vam jih povedala, ne smete vzeti kot svete in večne. Spremenimo jih lahko vsako leto v decembru, ko sprejemamo plan proizvodnje in plan kadrov. Številke smo v pravilnik vnesli zato, ker to zahteva temeljni zakon.

»Kako pa ste prišli do teh števil: dva, ena in pet?«

»Te številke nam je narekoval naš dolgoročni načrt za pridobivanje kadrov. V pravilnik o pripravnikih pa smo zapisali še dodatno pojasnilo, ki pravi, ... da kadrovska služba vsako leto do 1. decembra pripravi predlog glede števila pripravnikov, ki jih bo delovna organizacija v prihodnjem letu sprejela.«

»Koliko časa traja pri vas pripravništvo?«

»Diplomanti visokih šol stažirajo pri nas 12 mesecev, diplomanti višjih šol po 8 mesecev in diplomanti srednjih šol po 6 mesecev. Tako smo v našem pravilniku upoštevali zgornjo in spodnjo mejo, koliko časa naj traja pripravniška doba, kot to predpisuje temeljni zakon. Kolikor pa pravilnik predpisano snov predela prej, kot to predpisuje pravilnik, lahko po potrebi čas stažiranja tudi skrajšamo. Naš pravilnik nam to dovoljuje. V nobenem primeru pa pripravnik ne more stažirati manj kot 6 mesecev.«

»Kako izbirate pripravnike?«

Z razglasom javimo, da iščemo pripravnike. Pri tej obliki kadrovanja prvo selekcijo kandidatov opravi že zavod za zaposlovanje, drugo selekcijo pa naredimo še sami. Kandidate preizkusimo z inteligenčnim testom in nato še s posebnim testom znanja iz njegove stroke. Potem dobi pripravnik svojega mentorja; ta je zmerom strokovnjak z vsaj isto izobrazbo, kot jo ima pripravnik in še uspešno večletno prakso.«

»Kakšen je program stažiranja pri vas?«

»Program pripravništva pri nas upošteva program šole, ki jo je pripravnik dokončal, stroko, v kateri se usposablja in delovno mesto, na katero je kandidat predvidoma razporejen.

Program stažiranja je sestavljen tako, da utrdi znanje iz šole, ki jo je diplomant končal, med stažiranjem si kandidat pridobi potrebno strokovno in praktično znanje, spozna samoupravo pri nas ter se seznanj z ekonomiko in organizacijo podjetja.

Program stažiranja pa je časovno razdeljen na tri dele: v uvajalni del, tu pripravnik spozna splošne akte delovne organizacije, program razvoja in gospodarski načrt ter zaključni račun za minulo leto, v informativni del, tu se pripravnik seznanj z delom na delovnih mestih, ki so pomembna za njegovo stroko in v posebni del, ki obsega vse priprave za delo na že konkretnem delovnem mestu. Ves čas stažiranja pripravnik piše dnevnik.

Po končanem stažiranju dela pripravnik izpit. To je njegova »diploma« iz aplikacije teorije v praksi, kajti na fakulteti je naredil samo diplomu iz teorije, ne zna pa še svojega znanja uporabljati.

»Kaj pričakujete od republiškega zakona o pripravnikih in pripravništvu?« se je glasilo naše zadnje vprašanje.

»Prav ničesar. Bolj bi potrebovali neki drug zakon: namreč tistega, ki bi predpisoval minimalno izobrazbo, ki je potrebna za delavce na vodilnih delovnih mestih. Tega pa verjetno še ne bomo dobili tako kmalu!« sta naš razgovor zaključila Gabriel Sfiligoj in Boštjan Muraus.

MATJAŽ VIZJAK

Iz republiške izobraževalne skupnosti

Odslej stimulacija zavodov za posebne uspehe

Za 11. november je predvidena seja skupščine izobraževalne skupnosti SRS. Na njej naj bi v skladu z določili zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji sprejeli med drugim tudi sklep o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti izobraževalnih zavodov v letu 1969. Takšen sklep namreč zavezuje potem temeljne izobraževalne skupnosti, da v okviru enotnih osnov meril usklajujejo financiranje dejavnosti zavodov.

O predlogu tega sklepa je razpravljala na zadnji seji izvršni odbor skupščine RIS. V primerjavi z enotnimi osnovami meril za financiranje v letu 1968 vsebuje nov predlog za naslednje leto tele spremembe: Pri izračunu cene pedagoške ure se upoštevajo povprečni osebni dohodki glede na stopnjo kvalifikacije — 1050 novih din — 1350 — 1600 novih din, ker je v skladu s sanacijskim načrtom Izvršnega sveta SRS za uskladitev osebnih dohodkov v šolstvu z osebnimi dohodki v gospodarstvu. Druga novost je v tem, da predlog posebej določa odstotek za materialne stroške za posebne šole v višini 20 %, kar je za 5 % več kot pri osnovnih šolah. Zdjaj je tudi točno definirano, da se odstotek za materialne izdatke določa glede na siste-

mizirana delovna mesta in ne glede na zasedenost delovnih mest. Sledi določilo, da se sredstva za materialne izdatke trošijo namensko. Zadnja novost pa je v tem, da se morajo izdajati pri temeljnih izobraževalnih skupnostih sredstva za nagrajevanje posebnih uspehov zavodov v višini 3 % od skupnih dohodkov TIS v letu 1969, ne upoštevajoč pri tem sredstva, namenjena za investicije, in sredstva, ki jih dajejo občani kot samoprispevek ali prostovoljno za izobraževanje. Sredstva za nagrajevanje posebnih uspehov naj bi se zavodom dodeljevala na predlog in na podlagi ocene pedagoške službe.

ZAKAJ BI BILI KAZNOVANI OTROCI

Zanimiva je bila razprava na izvršnem odboru o določilu,

naj se odstotek sredstev za materialne izdatke določa glede na sistemizacijo delovnih mest. Praksa marsikje je bila doslej takšna, da so odstotek sredstev za materialne izdatke priznavali na osnovi dejanske zasedenosti delovnih mest, razliko pa so TIS zadržale za prekvalifikacijo prosvetnih delavcev. Logika takega ukrepanja je samo polovična. Res, da so s tem povečali sredstva za prekvalifikacijo prosvetnih delavcev, toda obenem so bili tako rekoč kaznovani otroci tam, kjer je bilo na primer že itak manj predmetnih učiteljev kot bi jih moralo biti; dobili so namreč tako manj denarja za kurjavo, razsvetljavo in podobno. V Kranju na primer so že letos takšno prakso obsojili, jo spremenili in priznavali materialne izdatke na sistemizirana delovna

mesta. Če pa bi na primer v Ljubljani še naprej priznavali odstotek za materialne izdatke na zasedbo delovnih mest, ki je tu včasih višja kot pa sama sistemizacija, bi še poglobljali razlike, saj bi po tej logiki šole z več visokokvalificiranimi učitelji dobile še več sredstev za materialne izdatke.

3% ZA STIMULACIJO POSEBNIH USPEHOV ZAVODOV NI MALO

Gre za že uvodoma pojasnjeno določilo o izdajanju sredstev za stimulacijo posebnih uspehov zavodov. Ljubljanski temeljni izobraževalna skupnost je npr. izračunala, da bi pri njih teh 3 % pomenilo kar 6 milijonov novih din letno. To sploh ni malo. To pomeni v povprečju za 40-članski kolektiv letno kar 16.000 novih din. Dosedaj, ko so kolektivi lahko v zadnjem času na primer razpolagali le s pet odstotki gibljivega osebnega dohodka, prosvetni delavci niso bili pripravljeno tvegati zamere na eno ali drugo stran zaradi tako skromnih stimulativnih sredstev. Če pa bodo zdaj TIS nagrajevale posebne uspehe zavodov (interes učiteljskega kolektiva za dopolnilno izobraževanje, oena svetovalcev), bo taka politika omogočila prizadevnim zavodom, da bodo formirali svoj fond za nagrajevanje posebnih uspehov posameznikov. Seveda pa je stvar kolektivov, kakšne kriterije bodo postavljali za merilo posebnih uspehov posameznikov in kako jih bodo nagrajevali. Sindikati z odobravanjem lahko sprejmejo to novo določilo v predlogu sklepa o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti izobraževalnih zavodov v letu 1969, saj so vse dosedanje načelne pravice o stimulativnem nagrajevanju v šolskih zavodih bolj precej neoprijemljive, ko tako stimulacijo sploh ni bilo denarja ali pa ni bil omejen vred.

S. G.

DOLENJSKI SINDIKATI O DOPOLNILNEM IZOBRAŽEVANJU:

Neutemeljeni izgovori na reformo

V Novem mestu je bilo v sredo 23. oktobra posvetovanje predstavnikov občinskih sindikalnih svetov in delavskih univerz z širšega območja Dolenjske, na katerem so obravnavali uresničevanje sprejetih dokumentov o dopolnilnem izobraževanju ter oblike sodelovanja med občinskimi sindikalnimi sveti in delavskimi univerzami. Osnovna ugotovitev posvetovanja je bila, da se sprejeta načela glede dopolnilnega splošnega in družbeno ekonomskega izobraževanja ter funkcionalnega in strokovnega usposabljanja zaposlenih v praksi tudi na Dolenjskem prepočasno uresničujeta.

Delovne organizacije skrbijo v glavnem le za strokovno izpopolnjevanje svojih delavcev, medtem ko družbeno ekonomsko in splošno izobraževanje prepustijo drugim, predvsem delavskim univerzam, ki pa same spričo neurejenega financiranja te dejavnosti tudi ne morejo veliko narediti. Ena redkih izjem je le novomeški lesni kombinat »NOVOLES«, ki je letos prevzel celotno financiranje izobraževalne dejavnosti svojih delavcev. Zanimivo je, da večina delovnih organizacij kljub reformi za objekte in stroje še najde denar, ko pa je treba nekaj vložiti tudi v delovnega človeka, pa se kaj radi izgovarjajo na reformo. Potrebe po vseh vrstah dopolnilnega izobraževanja pa so na Dolenjskem velike, saj približno polovica vseh zaposlenih v gospodarstvu še nima končane popolne osnovne šole, da o usposabljanju samoupravljavcev niti ne govorimo.

Spričo tega so na posvetovanju poudarili, da so sindikati, kot politična organizacija, zavezani s svojo aktivnostjo, spodbujati delovne organizacije k načrtnemu izobraževanju svojih

delavcev in vnašati v kolektive spoznanje, da brez izobraževanja ni napredka. V zvezi s tem je treba v delovnih organizacijah doseči, da bodo skrb za dopolnilno izobraževanje vseh zaposlenih uzakonili tudi v svojih samoupravnih aktih in izdelali konkretne programe izobraževanja, tako znotraj, kot izven podjetja.

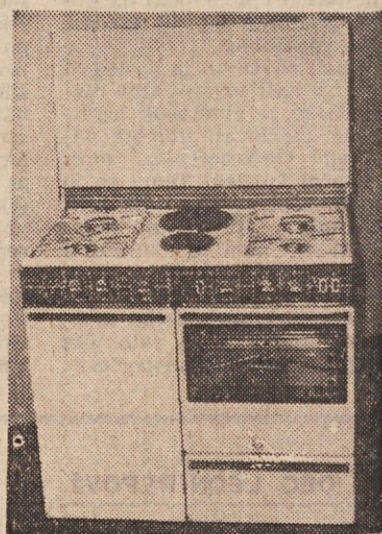
Prav tako je treba delavske univerze pravilneje vrednotiti in jim v celotnem procesu izobraževanja in vzgoje dati ustrezno mesto. Delovanje delavskih univerz seveda ni moč povsem komercializirati, zato jim je treba z rednejšim financiranjem omogočiti nemoteno opravljanje svojih nalog. Znano je namreč, da so delavske univerze v sedanjem sistemu delitve proračunskih sredstev in sredstev temeljnih izobraževalnih skupnosti zapostavljene. Udeleženci posvetovanja so menili, naj bi sindikati s svojo družbeno politično vlogo pomagali spremeniti odnos do delavskih univerz in jih spraviti v enakovreden položaj z drugimi izobraževalnimi ustanovami.

RIHARD ŠOPER

Gibo

KOMBINIRANI ELEKTRO-PLINSKI ŠTEDILNIK

TIP 852

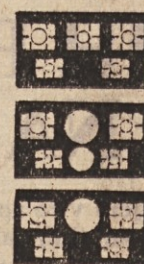
Cena:

47.500,— Lit. in

643,60 N-din

Vgrajena naprava za raženj

- KVALITETNA IZDELAVA ● HITRO IN POCENI KUHANJE ● KONKURENČNE CENE

NA ZALOGI VEČ TIPOV:

- 5 PLINSKIH GORIŠC
- 4 PLINSKA GORIŠCA IN DVE ELEKTRIČNI PLOŠCI
- 4 PLINSKA GORIŠCA IN ELEKTRIČNA PLOŠKA
- PEČICA, KURJENA Z ELEKTRIČNIM TOKOM
- GRILL NAPRAVA Z URO
- VGRAJENA RAZSVETLJAVNA IN TERMO-STAT
- OMARICA ZA PLINSKO BOMBO

- GARANČIA ● SERVIS ● REZERVNI DELI ● DOBAVA TAKOJ ● NA ZALOGI BOGATA IZBIRA DRUGIH TIPOV ŠTEDILNIKOV GIBO

COSMOS

inozemsko zastopstvo

LJUBLJANA, Celovška c. 32, tel. 313-141
MARIBOR, Grajska c. 2, tel. 22-654
KOPER, TRGOAVTO, JLA 25, tel. 21-620
CELJE, AVTO CELJE, Ljubljanska c. 11, tel. 21-80

M. VIDIC

... po prstih

S kladivom...

Na neki zasavski osemletki so ondan reševali/ aktualna vprašanja razdeljevanja osebnih dohodkov. Povod za razgovor o tem so bila seve dodatna sredstva, ki so jih dobili šolniki v zvezi s sklepom

redko pojav na osnovnih šolah in so edinemu profesorju dodelili znatno manjšo osebno prejemke. Dejali so še, da kaže bolj pravično razdeliti osebne dohodke, da s tem ne bi bili prizadeti učitelji ali predmetni učitelji. Sicer pa, so še pomodrovali, saj smo si tako rekoč enaki, imamo pa če enake potrebe, skoraj da še

šolsko izobrazbo, če že pač ni učitelj kot nosilec vzgojne-ga in izobraževalnega programa, zlasti v višjih razredih, ne da bi s tem seve, kakorkoli zastopavljali učitelja, saj je pač ta tisti, ki dejansko začne uvajati otroke v svet znanja in izobraževanja ter vzgoje. Vendar smo si zastavili še dosti širše cilje: da bomo še bolj usposobili ljudi, ki smo jim zaupali vzgojo in izobraževanje mladega rodu in zategadelj danes nikjer ne zapiramo vrat tudi vsem tistim učiteljem, ki so dokončali visokošolsko izobrazbo. Utegne pa se zgoditi, da bomo predvsem zavoljo politike osebnih dohodkov na teh vodih dosegli nasprotni cilj, da si pač ljudje z akademsko izobrazbo ne bodo prizadevali najti svojega delovnega mesta v osnovnih šolah. Na srečo je teh pojavov majhno število, kljub temu pa so simptoma-tični.

novam in da jih še dandanašnji umetno ohranjajo. Se več: zdi se, da ponekod še niso pometli s starimi naziranj o pomenu potrebe po čedalje bolj usposobljenih, še širše izobraženih in strokovno usposobljenih kadrih na naših osnovnih šolah. Ali ne gre pri tem še za dokajšnjo celovsko miselnost, da pač bolj izobraženi, bolj strokovno usposobljeni ljudje ne sodijo v osnovnošolske učne zavode? Že res, da dobiva na naših osemlet-

NEVARNI POGLEDI

Izvršnega sveta SRS, da je treba še letos doseči ugodnejše osebne dohodke prosvetnih delavcev. Znano je, da je naš republiški izvršni organ predlagal tudi povprečja, ki jih je treba letos doseči, in sicer za učitelja 850 din, za predmetnega učitelja 1105 din in za profesorja 1150 din na mesec.

Pa so na tem vzgojno-izobraževalnem zavodu menili, da se ni treba tako strogo ravnati po tem sklepu, kajti šolniki s fakultetami so pač

niso rekli enake želodce, kot v zlatih časih administrativnega socializma pri nas. Bojlad se je profesor na tej šoli medlo upiral takemu poenostavljanju, ker pa ne bi bil rad postal povzročitelj zdrahe na zavodu, je modro obmolknil, saj kdor molči, vsem odgovori.

Tudi mi bi molčali, če bi šlo za osamljen primer. Vendar temu ni tako. Ponekod se vztrajno širijo dokaj nevarni pogledi, da učitelji z visoko-

V ORMOŽU NA TEMO: ŠOLSKA TELESNA VZGOJA IN ŠPORT MLADIH

Šola temelj telesne kulture v občini

● Obvezna telesna vzgoja je še vedno pod močnim subjektivnim vplivom učitelja, ki jo izvaja, tako kakor ve, zna in more... ● Med šole, kjer so pedagogi napravili iz predmeta »telovadba« pomembno vzgojno področje, šteje danes gotovo tudi Osnovna šola Ormož... ● Šola organizator številnih športnih tekmovanj v občinskem merilu...

O telesni vzgoji na šolah menimo, da bi morala predstavljati temelj naše telesne kulture, osnovo, brez katere ni nadaljnjih uspehov.

Tako govorimo, tako pišemo, marsikdo tudi že dela v tem smislu, toda praksa kaže, da pri tem v glavnem tudi ostajamo. Da ni tistih rezultatov, ki bi si jih želeli...

Dejstvo namreč je, in pred njim si ne smemo zapirati oči, da vprašanje telesne vzgoje na šolah še danes ni rešeno, da so še dandanes rezultati prenekaterih zdravniških pregledov šoloobveznih otrok zelo zaskrbiljujoči. Se vedno ima vsak tretji učenec v naši republici manjše ali večje telesne okvare, zadovoljivo pa je razvitih le približno 40% mladih ljudi. Naj ob tem samo še dodamo, da je število telesnih okvar v strokovnih šolah še višje od povprečja v Sloveniji in da se med samim šolanjem število deformacij še poveča. Vsekakor pa veliko pove tudi podatke, da predela letni učni program samo vsaka druga osnovna oziroma srednja šola v Sloveniji...

Na nekaterih šolah namreč prevladuje med učno vzgojnimi osebjem zastarelo vrednotenje

telesne vzgoje, ker jo še vse preveč pojmujejo kot predmet in ne kot sestavni del učno-vzgojnega procesa. Posledice takšnega vrednotenja se potlej seveda odražajo tudi v določanju sredstev za to dejavnost.

Težko, zelo težko pa je popraviti, kar zamudimo v telesnem razvoju otroka tja do štirinajstega leta. To je znana stvar, na katero pa vse prepo-gosto pozabljam.

V ORMOŽU SO ZAGRABILI NA PRAVEM KONCU

Na kratko povedano — ob enem morda tudi maice enostransko — je v mnogih primerih odvisna šolska telesna vzgoja od posameznikov, od njihove volje, prizadevnosti in kontinuitete dela. Obvezna telesna vzgoja je še vedno pod močnim subjektivnim vplivom učitelja, ki jo izvaja tako, kakor ve, zna in more.

Odtod tudi taka nasprotja: na dveh šolah, ki imata za realizacijo učnega programa telesne vzgoje tako rekoč do potankosti enake materialne in druge pogoje, je končni rezultat povsem različen.

In med šole, kjer so pedagogi napravili iz predmeta »te-

lovadba« pomembno vzgojno področje, šteje danes gotovo tudi Osnovna šola Ormož. Tu sta profesor Rudolf Zidarič in predmetni učitelj Stanko Lesjak poskrbela za kvaliteten pouk telesne vzgoje in poleg tega tudi za široko izvenšolsko športno dejavnost.

»Če ima človek veselje do dela in pri tem nekaj hoče, oziroma ve kaj je njegova naloga, potem gre. Kljub skromnim pogojem...« nam je povedal prof. Zidarič, ko smo ga pred dnevi obiskali v Ormožu.

»Mislim, da ne pretiram, če rečem, da nam je uspelo v Ormožu dobro organizirati pouk telesne vzgoje. Pa ne delamo v najbolj rožnatih pogojih.« je pripovedoval Zidarič. »Oddelki imajo tudi po 40 učencev, vsega skupaj pa je na šoli kar 700 otrok. Šola ima svojo telovadnico, ki sicer ni ne vem kako velika — meri 16 metrov podolž in 7 povprek — je pa zelo dobro opremljena s telovadnim orodjem. Za orodno telovadbo nam res skoraj ničesar ne primanjkuje. Skoda je le, da telovadnica ni malo večja, saj je za igre z žogo skoraj neuporabna. V poštve pride samo za mali rokomet.«

Ce le dopušča vreme, imajo otroci telovadbo na planem. Poleg šole imajo v Ormožu asfaltno igrišče za rokomet, ki ga s pridom uporabljajo tudi za druge igre in sploh telovadbo na prostem.

Zanimivo je, da je dvema telesnovzgojnima pedagogoma v Ormožu, ki sta v tem kraju edina za to področje in zaposlena s šolo takorekoč ves dan, uspelo organizirati redna srečanja mladine v številnih športnih panogah.

»No, res je, da v Ormožu še nimamo svojega šolskega športnega društva...« nam je omenil Zidarič. »Vzrok tega je predvsem v tem, da imamo na šoli veliko število učencev, ki se v Ormož vsak dan vozijo in da sva s kolegom takorekoč že danes polno obremenjena. Ne glede na to ima šola svojo stalno reprezentanco v orodni telovadbi, ki tekmuje v predpisanih vajah, dalje prirejamo redna rokometna prvenstva v okviru šole, in potlej v okviru občine...«

Naj ob tem takoj pripomnimo, da je rokomet najbolj razvita športna panoga v Ormožu. Seveda gre za to predvsem zasluga prizadevnemu pedagogu Zidariču, ki je žrtvoval že veliko svojega prostega časa, da bi mladina spoznala in vzljubila to lepo in privlačno športno panogo.

»Naša šola je istočasno organizator občinskih atletskih tekmovanj...« je nadaljeval profesor Zidarič. »Dalje organiziramo pozimi smučarska tekmovanja, v toplejših mesecih občinsko prvenstvo v krosu, za 25. maj štafetni tek po ulicah itd., itd.«

Skratka, telesnovzgojna dejavnost na ormoški šoli daleč presega rezultate večine drugih šol v Sloveniji. Danes imajo tu v bistvu večje probleme le s tem, da je vsak drugi šoloobvezni otrok, neplavalec.

»Ja, glede tega so naši rezultati danes še dokaj skromni. Danes, pravim, kajti že gradimo plavalni bazen, ki bo prihodnje poletje nared. Seveda bodo istočasno z otvoritvijo bazena vključili v program šolske telesne vzgoje tudi plavanje. Potem... potem bodo prav gotovo kmalu vsi otroci splavali. Vsaj za večino upam, da bo...« je povzel prof. Zidarič.

Rad verjamem Zidariču in njegovemu kolegu Lesjaku. In prepričan sem, da bosta v svojih načrtih uspela in že kmalu svoj program spet razširila in nudila mladini še več kot danes. Skoda je le, da pri nas ne premoremo večjega števila tako prizadevnih pedagogov, kot sta tja iz Ormoža. Skoda zato, ker bi lahko pomenila v tem primeru šolska telesna vzgoja v sleherni občini dejanski temelj telesne kulture. In to bi želeli...

A. ULAGA

Odbojka se prileže po vsakem delu

● ZIRI

Na startu 200 šolarjev

V počastitev občinskega praznika je Solsko športno društvo Ziri organiziralo atletski miting, na katerem je tekmovalo dvesto tekmovalcev iz Logatca, Žirov in Hotedršice.

● KRANJSKA GORA

Spet nova žičnica — vlečnica

Vedno večji interes smučarjev za bela pobočja Kranjske gore je pripeljal podjetje »Žičnica« do odločitve, da zgradi spet novo žičnico — vlečnico. Dela na tem novem športno-turističnem objektu so že v polnem teku, tako da se bo že kmalu poleg žičnice na Preseki pojavila še ena žičnica, sodobnejša in hitrejša. Dolga bo 800 metrov, njena zmogljivost pa bo 900 smučarjev na uro. Seveda pri podjetju »Žičnica« tudi niso pozabili na urejanje smučišč. Pospešeno gradijo tekmovalne proge za veleslalom od »S« navzdol. Na nekaterih mestih pa teren razširjajo in odstranjujejo manjše izbokline, ki so delale nedeljnim smučarjem hude preglavice.

Smučišča na Vitrancu si je nedavno ogledal ekspert za smučarske proge pri FIS g. Riccardo Platner. Povedal je, da so smučišča v Kranjski gori hitra in zahtevna. Zelo pohvalno se je izrazil o spodnjem delu, kjer dela hitro napredujejo, vrsto pripomb pa je imel na zgornja smučišča.

● LJUBLJANA

Veliko tekmovanje mladih atletov

Na tradicionalnem jesenskem krosu na Mostecu v Ljubljani se je konec minulega tedna zbralo več kot tisoč najboljših mladih atletov iz vseh enajstih osnovnih šol občine Šiška. Glede na število udeležencev je pomenil kros gotovo eno izmed najbolj množičnih atletskih prireditev pri nas.

● RADLJE

Aktivna športna društva

Na osnovnih šolah v radeljski občini — v Vuzenici, Radljah, Podvleki in Ribnici na Pohorju — imajo zelo aktivna športna društva. Zanje organizira občinska zveza za telesno kulturo vsako leto številna tekmovanja v občinskem merilu. Učenci imajo na šolah tudi posebne sekcije za posamezne športne panoge, kjer se seznanjajo s posameznimi športi. Zvedeli smo, da so športna društva med mladino v teh krajih iz leta v leto bolj popularna.

● KRŠKO

OB ZAKLJUČKU VII. DELAVSKIH ŠPORTNIH IGER

Celuloza ekipni prvak

S tekmovanji v streljanju in krosu so v občini Krško zaključili VII. delavske športne igre. V najbolj množičnem tekmovanju v občini je sodelovalo od spomladi, ko so se igre pričele, blizu 400 delavcev in delavk — športnikov iz 12 delovnih organizacij. Številčno je udeležba na igrah v nenehnem porastu, za kar gre priznanje v prvi vrsti občinskemu sindikalnemu svetu.

Tekmovalci so se pomerili v 11 športnih panogah, medtem ko so ženske tekmovalce v plavanju, atletiki, odbojki, namiznem tenisu, krosu in streljanju. Ekipno so zmagale športnice iz Lisce s 115 točkami pred predstavnicami prosvete in Agrokombinata.

Ekipni vrstni red: 1. Celuloza — 186 točk, 2. prosvetni delavci — 184, 3. Rudnik Senovo — 135, 4. SOP — 126, 5. kovinarska — 115, 6. Agrokombinat — 87, 7. Elektro — 65, 8. Občinska skupščina — 53, 9. Preskrba — 35, 10. PM — 19, 11. Obrtniki — 14 in 12. PTT — 2 točki.

Športna komisija pri občinskem sindikalnem svetu je sklenila, da bo organizirala tudi zimске športne igre. Tekmovali bodo v smuku, slalomu, skakanju in smučarskih tehik. P. KRISTIJAN

KRATKO IN JEDRNATO

Znani so podatki, da je na vzhodu že 75 odstotkov delovnih organizacij uvedlo aktiven odih med delovnim časom. Pri nas sicer nimamo teženj, da bi organizirali rekreativno dejavnost po vzorcih vzhoda, ne moremo pa mimo dejstva, da smo pri nas še vse premalo storili za razvoj telesne kulture v delovnih organizacijah. Seveda nikakor tudi ne mislimo, da bi uvedli v delovno organizacijo obvezno, takoimenovano protizvodno gimnastiko, ki zaposlenih nikoli ni navduševala. Nujno pa je, da najdemo v delovnih kolektivih ustrezne oblike aktivnega oddiha, če ne že za vse, pa vsaj za mlajše proizvajalce, da bodo bolj zdravi, sposobni in kos vse zahtevnejšemu delu...

Ceprav so strokovnjaki že tako rekoč nešteto dokazali, da je najbolj rentabilno izrabljati prosti čas v obliki primerne aktivnega oddiha, so dosedanja naša prizadevanja na tem področju še vedno skromna. Nekatere delovne organizacije imajo sicer že pravilen odnos do vprašanja oddiha in rekreacije svojih zaposlenih in so v ta namen na-

Tudi na področju oddiha konkretne naloge!

stavile strokovnjaka, ki sistematično prenaša teoretične izsledke v prakso.

V splošno škodo je takih primerov v Sloveniji razmeroma zelo malo. Mirno bi jih lahko našli na prste, zato lahko kljub vsemu še vedno govorimo o zapostavljanju vprašanja dnevnega oddiha zaposlenih. Velika večina delovnih organizacij se namreč še dandanes zadovoljuje s sindikalno športno komisijo, ki pa seveda kljub svoji dobri volji ni v celoti kos zahtevnim nalogam.

Za delo na področju oddiha zaposlenih je namreč potrebna strokovnost, čas in ne navsezadnje tudi poloblobljeno delo.

Težko razumljivo je, da so se v marsikateri delovni organizaciji samoupravni organi že dokopali do spoznanja, da bi trhle temelje telesnokulturne dejavnosti mogli uspešno nadomestiti le polno zaposleni in seveda v redu plačani strokovnjaki, da pa se kljub temu boje potrebnega izdatka. Pa čeprav ima podjetje več kot tisoč zaposlenih...

Vsa ta dejstva nazorno ilustrirajo malce zaostalo mentaliteto. Prav nazorno ponazarjajo, da v zavesti proizvajalcev še ni prodrli pravilen odnos do potrebnega oddiha zaposlenih in da smo razmeroma še daleč od pravilnega pojmovanja in vrednotenja rekreacije in potrebnega počitka delavcev.

Zaradi omenjenih, dokaj zaskrbiljujočih podatkov, je Prosvetno kulturni zbor Skupščine SR Slovenije že pred časom izdal ustrezno priporočilo. Opozoril je delovne organizacije, da morajo proučiti potrebe svojih delavcev po rekreaciji in aktivnem oddihu in potlej tudi zagotoviti ustrezne materialne in kadrovske pogoje za realizacijo politike oddiha vseh zaposlenih.

No, danes praksa na vsakem koraku kaže, da se vse skupaj prepočasni premika in bliža zastavljenim ciljem. Delovne organizacije se v večini primerov še vedno zadovoljujejo z organizacijo športnih iger, z eno samo letno športno manifestacijo, za katero običajno ne stoji nič drugega, kot stihijska dejavnost redkih posameznikov.

Zato bi bilo prav, da bi bližnji občni zbori sindikalnih podružnic spregovorili tudi o teh problemih in si seveda zadali na področju oddiha zaposlenih za prihodnje obdobje povsem konkretne naloge. —a.

Ljubezen gre skozi želodec zato kuhajte z VEGETO!

PODRAVKA s srcem pripravlja za vas.

JUBILANT

sodobne tehnologije

Letos mineva 40 let, odkar sta v Kranju pričeli obratovati tekstilni tovarni Inteks in Jugobruna • Leta 1961 sta se oba kolektiva odločila za združitev • Po tem obdobju je bila opravljena avtomatizacija obeh tkalnic, povečali sta se obe predilnici in nabavljena je bila sodobnejša oprema v plemenitilnicah • Skupaj sta obe tovarni leta 1946 proizvedli 2945 efektivnih ton preje, lani pa že 4426 efektivnih ton preje • Gotovih tkanin je bilo v obeh tovarnah leta 1946 proizvedenih nad 11 milijonov kvadratnih metrov, lani pa že nad 32 milijonov kvadratnih metrov • V kranjskem Tekstilindusu pa vsa leta po vojni niso pozabili tudi na življenjski standard delavcev • V tem času so zgradili 70 sob za samske delavce, 7 garsonjer, 152 enosobnih stanovanj, 231 dvosobnih stanovanj, 17 trosobnih stanovanj • Dnevno skuhajo 2100 obrokov tople malice • Vsako leto opravijo preko 3000 periodičnih in sistematičnih zdravstvenih pregledov članov kolektiva, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih.

Minuli petek popoldne so se številni člani več kot 3000-članskega kolektiva kranjskega Tekstilindusa zbrali na osrednji proslavi ob 40-letnici njihovega podjetja.

Delavke in delavci so prišli v prazničnih oblačilih. Med njimi smo videli tudi take, ki so se jim gube že globoko zarezale v obraz. Prišli so delavci, ki delajo v tovarni že več kot 25, 35 in celo 40 let, pionirji današnjega tekstilnega velikana v Kranju.

Vsi so bili zadovoljni, saj 40 let ostati zvest nekemu kolektivu, pomeni v današnjem času pravi podvig. Prav ti ljudje, delavke in delavci Tekstilindusa so dali od prvih začetkov pa do danes skozi vse dobro in slabo. Vsi se spominjajo velike tekstilne stavke v Kranju, leta 1936, pa povojnih časov, ko so začeli obnavljati obe tovarni, jih modernizirati in se v zadnjem času vključevati med najsodobnejše tekstilne tovarne v Evropi.

VSE ZA MODERNIZACIJO IN AVTOMATIZACIJO

Na rob 40-letnici kranjskega kolektiva Tekstilindusa je prav, da zabeležimo nekaj številnih naprav, ki jih je ta kolektiv vložil v to, da danes dosega takšne rezultate gospodarjenja, ki se lahko kosajo z vsako evropsko tovrstno tekstilno tovarno.

V ospredju je vsekakor modernizacija in avtomatizacija tovarne.

celotne proizvodnje. Vse, kar izvozimo, gre predvsem na tržišče s čvrsto valuto.

KAKŠNE SO PERSPEKTIVE TEKSTILINDUSA?

Za svoj nadaljnji razvoj pa si je kranjski Tekstilindus izdelal tudi kratkoročni in dolgoročni načrt razvoja.

Težišče razvoja po perspektivnem programu leži na bistve-

RAZISKOVALNA DEJAVNOST IZREDNO POMEMBNA

Ko pišemo o kranjskem Tekstilindusu, seveda ne smemo mimo njihove raziskovalne dejavnosti in v zvezi s tem tudi licenčnega sodelovanja.

Raziskovalni oddelek Tekstilindusa si namreč nenehno prizadeva doseči čim boljše rezultate v sodobni tehnologiji, predvsem na področju plemenitjenja tkanin. Rezultati tega dela se že kažejo na vseh pod-

bila za uvoz tekstilnih izdelkov letos odobrena kvota 28 milijonov dolarjev, doslej pa je bilo uvoženega tekstila za široko potrošnjo v vrednosti 170 milijonov dolarjev, in to po najrazličnejših kanalih, saj je znano, da opravljajo tovrsten uvoz najrazličnejša podjetja, od filmskih kooperantov pa celo do klavnic...

Rešitev iz teh razmer je seveda več.

»Po mojem mnenju bi bilo v teh razmerah edino možno rešiti ta problem v sporazumevanju med proizvajalci tekstila na eni strani in trgovino ter konfekcijo na drugi strani. Ta sistem je naletel med različnimi gospodarstveniki na zelo močan odpor, pri čemer je značilno, da so ga kritizirali, še preden je začel delovati. Prepričan sem, da napadajo sistem sporazumevanja predvsem tisti, ki jim je sedanje anarhično stanje omogočilo ustvarjanje pretiranih dohodkov ter so jim bile pri tem deveta briga razmere v gospodarstvu in položaj nas — proizvajalcev. Namenoma sem to povedal,« je dodal RUDI POLAK, »kajti iz dosedanjih izkušenj vemo, da je glas trgovcev s tekstilom in tudi konfektionarjev večkrat prevpil glas proizvajalcev. Menim pa tudi, da bi bilo treba dati tekstilni industriji vsaj triletno perspektivo z utrjenim uvoznizvoznim režimom ter s tem povezanim deviznim sistemom.«

MANJŠI SKLADI

Slabosti sedanjega deviznega sistema pa krepko občutijo tudi v kranjskem Tekstilindusu, saj sedanji devizni režim obremenjuje z izvozom in s tem povezano izgubo na dohodku prav tista podjetja, ki so v minulem obdobju največ izvažala. Mednje sodi, kot že rečeno, tudi Tekstilindus.

Prav zanimiv je podatek iz Tekstilindusovega polletnega obračuna v minulem letu, ko so izvozili za 672.000 dolarjev in pri tem izgubili na dohodku 4.580.000 novih dinarjev, za sklade pa je ostalo 1.030.000 novih dinarjev.

Letos v prvem polletju je znašal izvoz Tekstilindusa na konvertibilno področje 1.204.000 dolarjev in so imeli pri tem na dohodku 9.720.000 novih dinarjev izgube, v skladih pa je ostalo le 270.000 novih dinarjev.

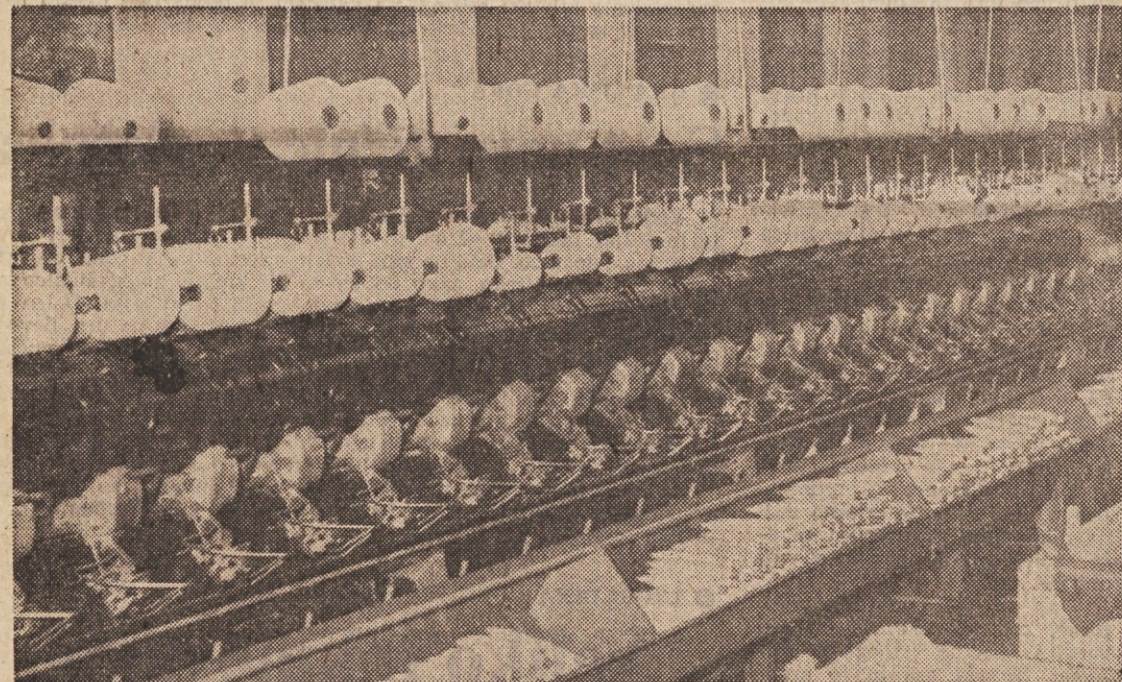
Omenjeni podatki torej kažejo na boljše gospodarjenje kolektiva Tekstilindusa v letošnjem letu kot v minulem, toda zavoljo pretirano velikega izvoza so dohodek in skladi neprimerno nižji.

»Menim, da bi tekstilna industrija lahko bila obremenjena z vezanim izvozom največ v

višini 23 do 25 odstotkov, ker ta višina izvoza ustreza tudi izvozu podobnih tovarn v Evropi,« je za zaključek dodal Rudi Polak, glavni direktor Tekstilindusa. »Na osnovi obširnih analiz o razmerah v tekstilni industriji Jugoslavije je treba z vsjo resnostjo začeti razreševati omenjeno problematiko, kajti odlaganje tega razreševanja vse bolj zastruje gospodarsko politične razmere v tej panogi gospodarstva in iz dneva v dan bo ta rešitev težja. Mislim, da je izguba 160 milijonov novih dinarjev, ki je bila zabeležena v prvem polletju letos v tekstilni industriji Jugoslavije, zadnje, dovolj žalostno opozorilo.«

MILAN ŽIVKOVIČ

Modernizirana in popolnoma avtomatizirana predilnica

»Visoki proizvodni stroški v tkalnicah, ki so bili pogojeni z do kraja izkoriščenimi stavkami, stariimi preko 60 let in fluktuacija delavcev, ki je dosegla svoj višek 1962. leta, so nam narekovali avtomatizacijo, ki smo jo z lastnim denarjem izvedli v obdobju zadnjih treh let,« je pripovedoval RUDI POLAK, glavni direktor Tekstilindusa. »Pred izvedeno avtomatizacijo, to je leta 1961, je ena tkalka stregla manj kot petim stavkam, medtem ko po opravljeni avtomatizaciji ena tkalka streže kar 16 stavkam. Razen visoke produktivnosti, ki smo jo dosegli z avtomatizacijo, smo dvignili tudi kvaliteto izdelkov, ustvarili pa smo si tudi možnost za proizvodnjo boljšega asortimenta tkanin. Značilno pri vsem je to, da smo proces avtomatizacije opravili v zadnjem trenutku, kajti po avtomatizaciji proizvodnje se je fluktuacija delavcev umirila in v zadnjem času dosegla normalne, v svetu normirane premike v tekstilni industriji.«

Zlasti v izboljšanju kvalitete izdelkov je kranjski Tekstilindus dosegel zavidljive rezultate, ki se odražajo v stalnem povečevanju izvoza.

»Lahko trdim,« je nadaljeval glavni direktor tovarne, »da je prav naše podjetje začelo že v letu 1952 z izvozom kot prva tekstilna tovarna bombažne stroke v državi in je ta izvoz nenehno naraščal ter dosegel svoj višek prav letos. Od 14-odstotne proizvodnje, predvidene za izvoz, se je letos ta odstotek dvignil na skoraj 50 odstotkov

nem izboljšanju asortimenta izdelkov, ki se odraža v naslednjih pomembnejših spremembah:

• nadomestitev surovin tkanin z oplemenitenimi,

• razvijanje proizvodnje tkanin iz sintetičnih vlaken in njihovih mešanic, ki naj doseže okoli 20 odstotkov skupne proizvodnje,

• zamenjava staničnih vlaken bombažnega tipa s polinoznimi vlakni in delo s staničnimi vlakni volnenega tipa,

• zmanjšanje proizvodnje tkanin z navadnimi apreturami približno na polovico in ustrezno povečanje tkanin s permanentnimi apreturami na več kot dvakratni obseg.

Kot so nam povedali strokovnjaki v Tekstilindusu in direktor podjetja, bodo obe predilnici postopno specializirali tako, da se bo predilnica I usmerila v izdelavo mikane bombažne preje ter preje iz polinoznih in staničnih vlaken, predilnica II pa v izdelavo česane in sintetične preje.

»V tkalnici bomo modernizirali predvsem pripravo, iz katere bomo izločili zmogljivosti za križno previjanje in jih koncentrirali v predilnicah, medtem ko bomo strojni park plemenitilnic s številnimi izpopolnitvami usposobili za sodobnejše plemenitjenje boljšega sortimenta tkanin, pri čemer bo imel velik delež tudi napredek v tehnologiji,« je še dodal Rudi Polak, glavni direktor Tekstilindusa.

PRETIRAN IN ANARHIČEN UVOZ TEKSTILA

Za še večji razmah proizvodnje v kranjskem Tekstilindusu pa je nedvomno največja ovira pretiran in celo anarhičen uvoz tekstila.

»Ta se iz leta v leto stopnjuje,« je povzel besedo direktor podjetja, »kljub administrativnim ukrepom, ki naj bi ta uvoz preprečili. Naj ponovim, da je

ZA VAŠ TRANZISTOR GRE!

BATERIJE za tranzistorje

- specialno za tranzistorje nova baterija SUPER PL po angleški licenci VIDOR
- 50 % daljša življenjska doba
- plastična prevleka onemogoča izločanje kisline
- izredno natančne mere
- elektronska kontrola kvalitete

TOVARNA BATERIJ
ZMAJ
LJUBLJANA

PODOBE NAŠEGA ČASA

S poštovani tovariš predsednik! To, kar vam pišem, sem hotel osebno iznesti na seji odbora za družbeni nadzor, ker pa zadnje mesece ni imel seje, sem sklenil, da vam v izogib posledic, ki bi jih lahko trpel, pojasnim svoje sedanje stališče o problemih, ki smo jih reševali pred počitnicami, in svoj sedanj odnos do taktarne moje diskusije. Razumeti morate, da takrat, ko smo bili vsi v ognju, nismo dovolj pazili na

pa gre za to, da na osnovi rezultatov ugotovljenih nepravilnosti spremenimo ali izpopolnimo predpise in zakone in tako že vnaprej onemogočimo razne anomalije.

Zaradi spoznanj, ki sem jih tu iznesel, mislim, da se moramo predvsem zavedati, da začetki ukrepi ne bodo samo kratkotrajna in kampanjska akcija, temveč da se bodo ukrepi spremenili v trajno aktivnost vsakega pristojnega upravnega in družbenega organa, tako da se bo krepila permanentna družbena kontrola na vseh področjih. Se odločene nepravilnosti in dajanje podpore ljudem, ki se spoprijemajo z nepravilnostmi in deformacijami. Zaostri moramo moralnopolitično odgovornost ljudi na odgovornih delovnih mestih, da s svojim osebnim zgledom prispevajo k učinkovitosti boja zoper deformacije v katerikoli obliki. Pri tem ne gre samo za to, da se obsodijo

PREKLIC

besede in je vsak govoril, kar mu je prišlo na misel, tako tudi jaz, kar bi mi lahko škodilo, ko se bo stvar polegla, zato vam pišem.

Veliko sem razmišljal o svojih očitkih, ki sem jih neposredno uperil na posamezne tovariše iz svoje sredine in sem prišel do mnenja, da so naše deformacije širši problem kot le ob ugotovitvi, da so dosedanja konkretni rezultati delovanja raznih organov pri odpravljanju raznih deformacij, predvsem pa ugodne politične posledice, ki jih ustvarja boj zoper nesocialistične pojave, že zaostri odgovornost prizadetih delovnih ljudi, zato nima smisla iti do konca in umikam svoje predloge izpred dopusta. Seveda pa sem za to, da se še naprej nadaljuje permanentna družbena kontrola.

Odkrivanje nekaterih konkretnih primerov deformacij in protizakonitosti je sicer med našimi občani sprožilo plaz odobravanja, kar je izredno pozitivno, izražale pa so se tudi zahteve, naj se v teh in drugih primerih ne tolerira nihče, ne glede na ime in položaj, s tem pa so se začele širiti tudi najrazličnejše govorice in natolcovanje na račun različnih oseb ter delovnih ljudi, kar je situacijo zelo poslabšalo. Takšna obrekovanja in nepretrgana obtoževanja bi po mojem prepričanju morali v prvi vrsti preprečevati že organi družbene kontrole, ki imajo stvari v rokah, kar pa se v mojem primeru ni zgodilo. Ugotovil sem tudi, da se odkrivanje konkretnih prestopkov in posameznikov, ki so kakorkoli povezani z nepravilnostmi, v javnosti še vedno preveč pojmuje tako, kot da je to bistveni smoter družbene kontrole, v resnici

prestopki posameznih članov, s katerimi so prekršili zakonska določila, ampak tudi za to, da se pri vodstvenem kadru, kjerkoli že, ostri občutki odgovornosti za svoje delo in postopke, ker imajo političen odmev v javnosti. Z vsem svojim delom in življenjem morajo ti kadri dajati zgled in krepitev socialističnih družbenih norm, saj so bolj kot drugi javne ljudje podvrženi očem in kritiki.

V izogib vsem osebnim težavam in v interesu večje učinkovitosti in ugleda organov, kjer delujejo posamezni prizadeti, je nujno potrebno, da se odločijo vsakemu privilegiju in dajejo osebni zgled borca za socialistične odnose in norme.

To, tovariš predsednik, mi je ležalo na srcu, krivica, ki sem jo storil tovarišem Kranjčarju, Krulcu in Kramarju, ko sem v razpravi o deformacijah pokazal nanje s prstom in jih obravnaval kot osebe, ne pa kot pojav. Prosim, da te moje sugestije upoštevate kot sestavni del gradiva, ki ga pripravljate za prihodnjo sejo komisije. Jaz sem za vsestransko osvetlitev stvari, ne za kampanjsčino! To pa pomeni, naj bi deformacije v naši občini posledje prikazovali v čim širši luči.

S spoštovanjem vaš
Peter Potrata

x x x

Član komisije Peter Potrata je v želji, da bi njegova stališča ne obležala v predalu pisarniške mize ali v košu za smeti, dal kopijo pisma tudi meni v roke, za kar se mu lepo zahvaljujem.

VINKO BLATNIK